

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA

**BABITS MIHÁLY
VÁLOGATOTT VERSEI**

ATHENAEUM

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5531-18-7 (online)
MEK-14636

TARTALOM

ELŐSZÓ

MESSZE... MESSZE...
ANYÁM NEVÉRE
HEGESO SIRJA
TURÁNI INDULÓ
GALÁNS ÜNNEPSÉG
RECANATI
ITÁLIA
SZÖLLŐHEGY TÉLEN
VÁSÁR
AZ ÖRÖK FOLYÓSÓ
A LIRIKUS EPILOGJA
ESTI KÉRDÉS
AZ ŐSZI TŰCSÖKHÖZ
A KÖLTŐ SZÓL
NE MONDJ LE SEMMIRŐL
CSIPKERÓZSA
SZONETTEK
ARANY JÁNOSHOZ
HÉPHAISZTOSZ
KLASSZIKUS ÁLMOK
KÉT NŐVÉR
A DANAIDÁK
ÚJ LEONINUSOK
CIGÁNYDAL
EGY SZOMORÚ VERS
BABONA, VARÁZS
ÉDES AZ OTTHON
JÚLIUS
AUGUSZTUS
FÁJÓ, FÁZÓ ÉNEK
A CSENGETYŰSFIÚ
REGGELI ÉNEK
RÉGI MAGYAR IRODALOM
RECITATIV
ELŐSZÓ
A JÓSÁG DALA
ÚJ ESZTENDŐ
ZSOLTÁR GYERMEKHANGRA
ZSOLTÁR FÉRFIANGRA
EMLÉKEZÉS
RÉGI KERT
SZÜRET ELŐTT
REGGEL
SZALADVA FÁJÓ TALPAKON

RÉGEN ELZENGTEK SAPPHO NAPJAI
KÖNNYŰ DALT SZERETNÉK IRNI A KEDVESHEZ
ŐSZINTESÉG
PESTI ÉJ
JÓZANSÁG
BOGÁRKÁK JÓ HALÁLÁÉRT
ESTI MEGÉRKEZÉS
A JOBBAK ELMARADNAK
PETŐFI KOSZORÚI
A VÉN KÖTÉLTÁNCOS
ERDEI LAKÁSBAN
DAL AZ ESZTERGOMI BAZILIKÁRÓL
ÁDÁZ KUTYÁM
EGY FONNYADÓ BOKORHOZ
CSÖVEK, EREK, TEREK
HAZÁM!
KESERÉDES
A GAZDA BEKERITI HÁZÁT
MAGYAR SZONETT AZ ŐSZRŐL
HÁROM ANGYAL
PSYCHOANALYSIS CHRISTIANA
HALAVÁNY TÉLI RAJZ
CIGÁNY A SIRALOMHÁZBAN
POLITIKA
ISTEN GYERTYÁJA
MEDVE-NÓTA
HOLT PRÓFÉTA A HEGYEN
DZSUNGEL-IDILL
ZENGŐ LÉGYPOKOL
A NAP NEM EMLÉKSZIK A CSILLAGOKRA
VERSES NAPLÓ
MINT KÜLÖNÖS HIRMONDÓ...
TREMOLO
CSAK POSTA VOLTÁL
BETEG-KLAPANCIA
MINT FORRÓ CSONTOK A MÁGLYÁN...
BOTOZGATÓ
A GONOSZ HORTENZIÁK
RESTSÉG DICSÉRETI
BÚCSÚ A NYÁRILAKTÓL
CSILLAG UTÁN
AZ ELBOCSÁTOTT VAD
INTELEM VEZEKLÉSRE
ŐSZ ÉS TAVASZ KÖZÖTT
BALÁZSOLÁS

ELŐSZÓ

Az első vers amit könyvben kinyomtatni méltónak ítéltam, 1902-ből való. Bizony hosszú évek teltek el azóta. A versek fölgyültek, nemcsak sok, hanem sokféle is. Ez a kis könyv lehetőleg képet akar adni az egész sokféleségről, mentül több oldalról bemutatni a versek íróját, mentül jobb verseivel.

A választásban nem pusztán a magam ízlése vezetett. A versolvasók közt ki szokott alakulni bizonyos közvélemény. Egy-egy vers ismertté válik s hatása révén is emlékezetes marad. Ezeket nem akartam mellőzni.

Mégsem tartalmaz ez a gyűjtemény minden ismert vagy jelentős verset; s nem képvisel semmi teljességet. Minthogy azt kívántam, hogy az ifjúság kezébe is eljuthasson, ki kellett hagynom mindent, ami ennek akadálya lehetne. Így maradtak el olyan darabok, mint a Sugár, Szerenád, Merceria, s az újabb szerelmi versek legjobbaiból is egynéhány. A háborús és hazafias versek némelyikét viszont a mai izgatott időkre való tekintettel kellett mellőznöm. Hiányzik a Fortissimo, a Húsvét Előtt, a Miatyánk, a Magyarok Istenéhez. Ezekért és más kimaradt darabokért az olvasónak Összes Verseim kötetéhez kell fordulnia.

Esztergom, 1940 nyarán

BABITS MIHÁLY

MESSZE... MESSZE...

Spanyolhon. Tarka hímű rét.
Tört árnyat nyujt a minarét.
Bús donna barna balkonon
mereng a bíbor alkonyon.

Olaszhon. Göndör fellegek,
Sötét ég lanyhul fülleteg.
Szökőkút víze fölbuzog.
Tört márvány, fáradt mirtuszok.

Göröghon. Szirtek, régi rom,
ködöt pipáló bús orom.
A lég sűrű, a föld kopár.
Nyáj, pásztorok, fenyő, gyopár.

Svájc. Zerge, bércek, szédület.
Sikló. Major felhők felett.
Sötétzöld völgyek, jégmező:
harapni friss a levegő.

Némethon. Város, régi ház:
emeletes tető, faváz.
Cégérek, kancsók, ó kutak,
hizott polgárok, szűk utak.

Frankhon. Vidám, könnyelmű nép.
Mennyi kirakat, mennyi kép!
Mekkora nyüzsgés, mennyi hang:
masina, csengő, kürt, harang.

Angolhon. Hidak és ködök.
Sok kormos kémény füstölög.
Kastélyok, parkok, labdatér,
mért legelőkön nyáj kövér.

Svédhon. Csipkézve hull a fjord,
sötétkék vízbe durva folt.
Nagy fák és kristálytengerek,
nagyarcu szőke emberek.

Ó mennyi város, mennyi nép,
Ó mennyi messze szép vidék!
Rabsorsom milyen mostoha,
hogymind nem láthatom soha!

ANYÁM NEVÉRE

Hajnalka volt az édesanyám,
hajnalra születtem én.
S lelkemben már ily fiatalon
nincs hajnal, semmi remény,
nincs hajnal, semmi vidámság,
nincs hajnal, nincsen öröm.
Hajnalka volt az édesanyám
s csak alkony az örököm.

Hajnalka volt az édesanyám:
Kedélybeteg, árva nő ma;
Mióta meghalt édesapám,
házunk oly szomorú, néma:
Mióta meghalt édesapám,
házunk oly hallgató, árva:
Gyermekkoromba' - szegény fiú:
e házba valék bezárva.

Novemberben születtem én,
Hajnalka volt az anyám:
Ah, annyi gondja volt, szegény,
hogyan gondolt volna reám?
Hogyan gondolt volna fiára,
ki titkon bűrt hajolt?
(Hajnalka volt az anyja, de ő
November gyermeke volt.)

Síromra, ha meghalok, ez jön:
«Itt nyugszik az, ki nem élt:
Nem nyúlt az elérhetőhoz,
jöhetteleneket remélt.
Világa nem a nap vala,
csak a kölcsönfényű hold:
Hajnalka volt az anyja - de ő
e hajnal alkonya volt.»

HEGESO SIRJA

EGY GÖRÖG EMLÉKRE

A kedvesem kétezer éve alszik,
kétezer éve meghalt s vár reám.
A neve Hegeso. - Lábhegytől arcig
márványszínű - s komoly görög leány.

Élő, habár lehelle se hallszik,
keble átduzzad ráncos khitonán,
Fürtös fejében ki tudja mi rajzik?
Ül meghajolva. Méla. Halovány.

Előtte állva szolgálója tartja,
rabszolgálan, a drága *ládikát*,
amelyből ékszereit válogatja.

Talán azt nézi (lelkem bús reménye!),
melyikkel ékesítse föl magát,
ha megjövök majd én, a vőlegénye.

TURÁNI INDULÓ

Mi vagyunk a rónán járók
Soha napján meg nem állók
Lég fiai, röpke rárók,
messze mezőn szerte szállók.

Huj, huj, huj!

Szolgánk jámbor, népünk pártos,
Széltől ellett ménünk táltos,
Varju, holló ránk kiáltoz,
Könnyü nyilunk visszaszálldos.

Huj, huj, huj!

Rabjaink a barmot hajtják,
Szolgáink a sátrat hordják,
Lányaink a hálót foldják,
Fiaink a lovat tartják.

Huj, huj, huj!

Sátrunkat csak seprűszárral,
nem kerítjük azt mi zárral,
Mégis nyusztal dús bazárral
vetekedünk a kazárral.

Huj, huj, huj!

Igy élünk mi, népet fosztván,
földjeinket föl nem osztván,
Széles üngünk szelet uszván
riadunk a rémes pusztán:

Huj, huj, huj!

Rátörünk az ellenségre,
ugy teszünk szert feleségre,
Ha nem lelünk ellenségre,
nézünk a csillagos égre.

Huj, huj, huj!

Sok csodát az égen látunk,
Sok arany csodát imádunk,
Kútfejeknél törvényt látunk,
Isten napja süti hátunk.

Huj, huj, huj!

Kőházakkal, vértess haddal,
mit törődünk Napnyugattal?
Zabolátlan akarattal
virradunk mi virradattal.

Huj, huj, huj!

Rajta széllal, zivatarral!
Haj szabir az onugorral,
Hajrá hét törzs hét magyarral,
Nyolcadikkal, mord kabarral!

Huj, huj, huj!

GALÁNS ÜNNEPSÉG

Medgyaszay Vilmának

Nincs galánsnak szeri-száma:
csupa sikk e herceg dáma,
karcsu mint a minaré:
illik néki a minét.

Rechtsre perdül, linksre fordul,
spicce van tán némi bortul:
tempót ime mégse vét,
illik néki a minét.

Mint vázájából, kibimbul
dagadozó krinolinbul
s műredőkben veti szét -
illik néki a minét.

Ilyen abroncsvázaz aljjal,
s könnyü taille-jal, bodros hajjal
fennen hordja a toupet-t -
illik néki a minét.

Melly főrném és melly valódi!
S mint pretenzív gallus módi
tartja hatkor a diner-t -
illik néki a minét.

Csupa illem, csupa kellem,
mért ütenyre szabott szellem,
csupa szoros etikét:
illik néki a minét.

Kéjjel-kedvvel, indulattal
könnyü báju mozdulattal
messze hagyja Dérinét:
illik néki a minét.

Linksre ferdül, rechtsre fordul,
spicce van tán némi bortul,
púder rejti hév színét,
illik néki a minét.

RECANATI

(Leopardi szülőfalva)

Künn az udvar naptól aszúlt bokra
földnek ejti fáradt levelét,
messze sötét szőlőhegyek csokra
von falat, félénk falu, köréd.
Benn a színek összeolvadóban,
könyv az asztalon, zavart halom,
mint fehér kövek, mint pusztá rom,
kő kövön hol nem maradt valóban.

»Ó csak azt tudnám, hogy mire vágyom,
vigyen a sors, bármily útra szab!
kenyerem vágy, unalom az ágyam:
mindenütt rossz, otthon legrosszabb.
Vágyam van és semmire sincs vágyam:
hogyan lehetne? Mitsem ismerek.
Tán egy kék virágot keresek.
Hol vagy, hol vagy, édes kék virágom?»

»Künn az udvar kútja kőpárkánya
mellett nyílhatsz, míg én itt veszem,
elmosódik domborfaragványa:
odáig sem ér szemem s kezem.
Füles rúddal ott egy élénk lány áll,
feltűrött karján üres csöbör,
megmerítve húzza újra föl:
teste ing minden mozdulatánál.«

»Mennyi kútag, mennyi szőlőd, dombod
s kék virágod, szép Itáliám.
Merre síma vászonsátrad bontod,
az alatt nyíl az enyém is tán.
Vagy ott fenn, hol föld és felhő kondor,
hó alatt diderg az senyvedőn,
míg felül e fagyos lepedőn
komoran jár óriás komondor.«

»Vagy talán már el is hervadt régen,
néhány ezer évvel ezelőtt,
s illata kísért még e vidéken
gúnyolván a készt keresőt.
Tán egy római nő, görög ének
mellett, peristylon oszlopán
dőlvén (púpos hátam, bús szobám
szégyenkezzél!) adta kedvesének.«

»Nem! a boldogságnak kék virága
mindig csak nyomainkon fakad.
Szem előtt keresheted: hiába!
aki visszanéz: az látja csak!

Ó de kinek soha föld husába
gyenge sarka egy sebet se vág,
hogyan teremjen a nyomán virág?
Bölcsejéből ki se lépett lába -«
»Bölcsejéből mindjárt sírba hág?«

ITÁLIA

Itália! tudom városaid csodálni,
hol dús sikátoron vidám nép bizsereg.
Lázás az ily szűk út, mint testben kék erek,
s nemes, habár hanyag, szennyében is királyi.

Vonzanak íveid s tűnt fényed palotái,
árkádok, oszlopod, a sugaras terek,
hol elszédülnek az ideges emberek;
vonzanak a sötét toronylépcsők csigái.

De nem kékebb eged és a dombod se zöldebb,
mint honni dombjaink s a dunántúli ég,
e gömbölyű, szelíd, színjátékos kék vidék.

S olasz szív nem lehet emlékektől gyötörtebb
a vén boltok alatt, az ősök piacán,
mint én, ha földeden bolyongok, bús hazám!

SZŐLLŐHEGY TÉLEN

Az egész szőlőhegyet látni most,
a hegy husát most látni meztelen,
mint ájult hölgy, mutatja fesztelen
telt formáját, a gömbölyűt, csinos.

A barna föld emlőjét látni most,
emlőt száradva, dombot nesztelen,
hol az áttetsző gyöngygerezd terem,
melyből szűrnek a mézizű pirost.

Karók serege bús-meredten áll,
arannyal árnyal a ferde sugár,
a pusztá hanton egy lélek se jár.

December, január és február -
mikor jön már a tavasz és a nyár?
a fosztott tőke álmodozva vár.

VÁSÁR

Friss hótól pöttyös báránybőr süveg,
vásári pénz koppan a durva markon.
Kilógó ing, zord bús szemívek,
s római szó kopik a szennyes ajkon.

Sötét örménnyel alkud az oláh,
szekérre szórva hosszuszőrű szűre;
kis kutya béfut a szekér alá
s gyáván vonít a tarka népsűrűre.

Elül is kötény, hátul is kötény,
jön vastaglábú asszony sárga arccal
át a tér hóval rácsozott ködén,
kész alkuharcba szállni száz piarccal.

Magyar szó végre. Kis székely gyerek,
füle se látszik süvegtől, subától,
pirulva, boldog arccal ténfereg,
hol új csodát ígér az ócska sátor.

Sátorban a gondolatolvasó:
ki bé mer menni, bámulhatsz a merszén.
Hegyes könyök lök s éles, cifra szó:
Au, a cigányok!... zsebbe' még az erszény?

Láthatsz sok pópát, hosszú szép szakállt,
kirakva sok ügyetlen, cifra képet,
míg a Nemere éles hangja vált,
s füleket festve füttyüli a népet.

Messze a tiszteletes nagy hegyek,
égbenéző társai agg Negojnak,
melyekre nem vet senki most ügyet,
lassan a bús ködökkel egybefolynak.

AZ ÖRÖK FOLYOSÓ

A véghetetlen portikusznak
egyhangu oldalívei
rejtett forrásu fényben úsznak.

Mi haszna széttekinteni?
A síma égnek semmi ránca
s szemed a földet nem leli.

S tán e nagy ívek néma lánc
a végtelenbe fűzve nyúl:
holt oszlopoknak méla tánca

húzódva, *mozdulatlanúl*
légtengelyén az üres ürnek,
s a külső sötétig vonúl,

hol a Pokol lakói fülnek.
Mindegy! ásít az út elém!
Ó boldogok, kik nyugton ülnek.

De engem űztön űz a Rém,
kire nincs szem, mely visszanézzon,
s előre, bármi les felém,

futok gyáván, futok merészen,
habár előre jól tudom,
nem érhetem végét egészen

s bárhol bukom, felén bukom
s e súlyos álmok összezúznak
s maradok majd a féluton,

míg a végetlen portikusznak
egyhangu oldalívei
rejtett forrásu fényben úsznak.

(S megint előlről.)

A LIRIKUS EPILÓGJA

Csak én bírok versemnek hőse lenni,
első s utolsó mindenik dalomban:
a mindenséget vágyom versbe venni,
de még tovább magamnál nem jutottam.

S már azt hiszem: nincs rajtam kívül semmi,
de hogyha van is, Isten tudja hogy' van?
Vak dióként dióban zárva lenni
S törésre várni beh megundorodtam.

Büvös körömből nincsen mód kitörnöm,
Csak nyílam szökhet rajta át: a vágy -
de jól tudom, vágyam sejtése csalfa.

Én maradok: magam számára börtön,
mert én vagyok az alany és a tárgy,
jaj én vagyok az ómega s az alfa.

ESTI KÉRDÉS

Midőn az est, e lágyan takaró
fekete, síma bársonytakaró,
melyet terít egy óriási dajka,
a féltett földet lassan eltakarja
s oly óvatosan, hogy minden fűszál
lágyleple alatt egyenesen áll
és nem kap a virágok szirma ráncot
s a hímes lepke kényes, dupla szárnyán

nem veszi a szivárványos zománcot
és úgy pihennek e lepelnek árnyán,
e könnyű, síma, bársonyos lepelnek,
hogyan nem is érzik e lepelt tehernek:
olyankor bárhol járj a nagyvilágban,
vagy otthon ülhetsz barna, bús szobádban,
vagy kávéházban bámeszan vigyázd,
hogyan gyújtják sorban a napfényű gázt;
vagy fáradtan, domb oldalán, ebekkel
nézzed a lombon át a lusta holdat;
vagy országúton, melyet por lepelt el,
álmos kocsisod bóbiskolva hajthat;
vagy a hajónak ingó padlatán
szédülj, vagy a vonatok pamlagán;
vagy idegen várost bolygván keresztül
állj meg a sarkokon csodálni restül
a távol utcák hosszú fonalát,
az utcalángok kettős vonalát;
vagy épp a vízi városban, a Riván
hol lángot apróz matt opáltükör,
merengj a messze múltba visszaríván,
melynek emléke édesen gyötör,
elmúlt korodba, mely miként a bűvös
lámpának képe van is már, de nincs is,
melynek emléke sohse lehet hűvös,
melynek emléke teher is, de kincs is:
ott emlékektől terhes fejedet
a márványföldnek elcsüggesztheted: -
csupa szépség közt és gyönyörben járván
mégis csak arra fogsz gondolni gyáván:
ez a sok szépség mind mire való?
mégis arra fogsz gondolni árván:
minek a selymes víz, a tarka márvány?
minek az est, e szárnyas takaró?
miért a dombok és miért aombok
s a tenger, melybe nem vet magvető?
minek az árok, minek az apályok
s a felhők, e bús Danaida-lányok
s a nap, ez égő szizifuszi kő?
miért az emlékek, miért a multak?
miért a lámpák és miért a holdak?
miért a végét nem lelő idő?
vagy vedd példának a piciny fűszálat:
miért nő a fű, hogyha majd leszárad?
miért szárad le, hogyha újra nő?

AZ ŐSZI TŰCSÖKHÖZ

Ki átható, egyhangu dalaiddal
betöltöd a nyugalmas éjszakát,
milyen lehet tenéked a világ?

Csend van; a hangok alusznak az éjben,
A te zenéd van ébren egyedül,
mint láthatatlan, éles hegedű.

A te zenéd a csöndnek része immár
és mint a szférák, titkon muzsikál:
Az hallja csak, aki magába száll.

Csendnek és éjszakának hegedűje,
milyen lehet tenéked a világ?
Érzed-e a csöndet s az éjszakát?

Zenéd olyan, mint a lelkem zenéje
s talán a fájó unalom dala:
Egyforma volt tegnap s egyforma ma.

Bokrod alatt, ah, kétségbeesetten
érezed a csöndet és az éjszakát
s szegény vak lélek, sírsz az éjen át.

A KÖLTŐ SZÓL

Ha néha behúnyom a szememet,
szárnycsattogás üti meg fületem,
mire szemem megint kinyitom,
milyen madár volt, már nem tudom.

Ha sötét szögletbe nézek én,
rebbenni valamit érzek én,
szele, hangja megcsap, hasztalan:
mire látnám, már csak hült helye van.

Szellemcsapat üldöz engemet,
titkon megcsípkedi étkemet,
megrántja kabátom szárnyait:
mire hátranézek, eltűnik.

Csak egyet tudnék elfogni már
boldogabb lennék, mint a király:
kalitba zárnám a kicsikét,
hallgatni örökre énekét.

NE MONDJ LE SEMMIRŐL

Ne mondj le semmiről. Minden lemondás
egy kis halál. Ne mondj le semmiről.
Minden halál gyilkosság (lélekontás):

Meghalni bűn, ne mondj le semmiről,
Isten művét rongálja bármi rontás,
meghalni bűn, ne mondj le semmiről:
minden vágyad az Isten szava benned
mutatva, hogy merre rendelte menned.

CSIPKERÓZSA

Nagy tornyos nyoszolyában
fekete nyoszolyában
fehér rózsák között,
úgy alszik Csipkerózsza
rózsák között a rózsza
álomba rejtözött.

Minden virág egy álom
álmok között az álom
rózsákba hullatag
fejét lehajtva mélyen
mint rózsza töve télen
rejtőzik fullatag.

Fullasztó mély az álma
fullasztó mély a párna,
fullasztó fekete,
rózsza nyílik a párnán
és fehér mint a márvány
ez ágynak betege.

Kárpitja mint az ében
fehér a feketében
csiklándva ragyog át;
s aranyos súllyal omlik
aranyzsinórja, bojtig
skófium és brokát.

Fekete gyászu kárpit
fehérrel kivirágzik
s nagy rózsákat susog
s sullyal mint néma vétek
hull bársonya fölétek,
fullatag vánkösök.

Az ólmos álmu bársony
csiklándó ragyogáson
leszunnyad feketén:
fullasztó mély az álma
s lidércként nyúl a párna
az ágynak betegén.

Az éjek arra szállnak,
az évek arra járnak
a lusta századok:
fekete gyászu kárpit
fehérrel kivirágzik
s nagy rózsákat zokog.

SZONETTEK

Ezek hideg szonettek. Mind ügyesség
és szenvtelen, csak virtuózítás.
Bár munkában manapság nincs nemesség,
ez csupa munka, csupa faragás.

Ha költő, ki lázát árulja: tessék!
itt állok cédán, levetközve! láss!:
ez nem költészet; de aranyművesség!
s bár nem őszinte, nem komédiás.

Minden szonett egy miniatűr oltár,
ki vérigéket, pongyolán, szeret,
az versemet ezentúl ne olvassa.

Ki hajdan annyi szívek kulcsa voltál,
Szonett, aranykulcs, zárd el szívemet,
erősen, hogy csak rokonom nyithassa.

ARANY JÁNOSHOZ

(Egy megzavart verselő a XX. században)

Hunyt mesterünk! tehozzád száll az ének:
ládd léha gáncsok lantom elborítják
s mint gyermek hogyha idegenbe szidják
édes apjához panaszkodni tér meg:

úgy hozzád én. E nemzedék szemének
gyenge e láng, bár új olajak szitják:
cintányérral mulatnak már a szittyák
s rejtett kincset sejteni rá nem érnek.

S kiáltanak: Nincs benne tűz, sem érzés!
nem takart seb kell, inkább festett vérzés!
és jönnek az új lantosok sereggel,

sebes szavakkal és hangos sebekkel:
egy sem tudja mit mond, de szóra bátor,
magát mutatni hősi gladiátor.

HÉPHAISZTOSZ

Anyám az égből ledobott, az ebszem,
mert csúf valék és szégyenére sánta;
teljes egész nap, teljes éjjel estem
mint hullócsillag, a nagy Óceánba.

Ott meddő habtól ázott csonka testem
Eurynomé, az óceáni lányka
s Thetisz, az ezürtlábú asszonyisten
bevitték a zöld, márványos karámba,

ahol Próteusz őrzi néma nyáját
s hol a zöld éjben lángom lett a lámpa,
ott készítettem kezem sok csodáját,

gyöngyvirág-függőt s csattot, görbe láncra,
míg nagy halak suhantak el köröttem,
s zúgott az örök óceán fölöttem.

KLASSZIKUS ÁLMOK

Klasszikus álmok az én lelkem bús álmai: fáradt
gondolatom szeret ölteni hosszuredőzetű tógát.
Régi redőjű ruhában jöttök most is előmbe
halvány gondolatok, mint régi szüzek, kosarakkal
menve az istennő szentélye felé. Koszorútok
nedvtelen árva babér; s a peplosz drága szegélye
visszájára mutatja színét, mint lázbeteg álma:
nem csoda, régi babér és több évezredes öltöny.
Mit hoztok ma szegények, a sárga fonott kosarakban?
Bort, tejet és mézet, hogy lenne áldozat abból,
áldozat az istennőnek, kit örökre imádtok,
halvány gondolatok, beteg, örült, régi rajongók!
Ámde az istennő veletek nem gondol. Örökké
benn ül ezüst trónján és temploma drága hüsében
nézi az áthaladó nagy időket, nézi az ember
koldus-áldozatát s oltára busillatu füstjét.
Búbos, vaksi sisakja alól kiragyognak opállal
illesztett szemei - de a kéz és arc elefántcsont,
régi merev faragás, és öltönye vertarany öltöny.
Néma nyugodtsággal néz így és isteni arcán
régi mosoly, melyet kiidéztek régi művészek
régi nemes kőből, vagy az ájtatos egykori festők
láttak a vászonra - titkos, bús, régi mosolygás.
Igy ül ezüst trónján és temploma drága hüsében
nézi az áthaladó nagy időket, nézi az ember
koldus-áldozatát s oltára busillatu füstjét
s meg sem rezzen a Győzelem ércmezű szobra kezében.

KÉT NŐVÉR

Két nővér megy, ó Lélek, örökkön, az egyik előtted, a másik utánad:
az egyik a fekete Bánat, a másik a vérszinű Vágy.

S szól néha könnyezve a Vágy: »Én vagyok a Bánat.«

S szól néha nevetve a Bánat: »Én vagyok a Vágy.«

Két komoly árvaleány, termetre meg arcra hasonlók,
tekintetük üldöz, nyugtot sohse hágy:

a holt Szezelem leányai ők, galambszinű hollók,
és kínál borral a Bánat, és kínál vérrel a Vágy.

A zord Szezelem leányai, hajdan lakodalmadnak koszorús nyoszolyói
vezettek a méccsel a szoba felé, hol vetve menyasszonyi ágy

Anyagyilkos lányok majdan, a holt Szezelem gyilkosai és ugyanők bosszulói
Százvágyu Bánat, százbánatu Vágy.

Egymást szeretik, soha el nem válnak, összefogódnak,
a Vágy foga éles, a Bánat ajaka lágy,

Egymást szeretik testvériesen és véreden osztakozódnak
és csókol a Bánat és harap a Vágy.

Fekete hunyorból van koszorújuk, nagy árnyakat ingat a mécsük utánad
s jön egyre mögötted a fekete Bánat, előtted a vérszinű Vágy.

S szól néha könnyezve a Vágy: »Én vagyok a Bánat.«

S szól néha nevetve a Bánat: »Én vagyok a Vágy.«

A DANAIDÁK

Lenn a csöndes alvilágban, szellőtlen, bús alvilágban, asphodelosok között, hol asphodelos
meg se moccan, gyászfa nem bókol galyával, mákvirág szirmát nem ejti, mert a szél ott
mélyen alszik, alszik asphodelos ágyban, mélyen alszik, nem beszél,

hol a tók acéltükörként mozdulatlan elterülnek, pillák könnyen szenderülnek, mert a pillák
legyezője, habszövetnek fodrozója sohase jár ott, a szél;

óriási amphorákba, alabastrom amphorákba ötven asszony, bűnös asszony karcsu vázát
megmerítve, majd merítve, majd ürítve kárhozott bús ötven asszony mindörökre töltöget,

ötven kárhozott bús asszony óriási alabastrom amphorákba mindhiába töltögeti drága nedvét,
drága Léthéből merített sohasem elég vizet.

Óriási karcsu gyászfák ágaitat sohse rázzák: [minden águk egy-egy lélek, öngyilkos bús régi
lélek, mely most néma fán tenyész;

érzőn, mégis öntudatlan nyújtja lombját mozdulatlan, mozdulatlan és sötéten, át a réten,

át a réten, hol a Léthe (mert e rét a Léthe réte) száz belémosott bűnöktől szennyes vízzel,
elfelejtett ős bűnöktől szennyes vízzel körbe folyva nem enyész,

nem enyész, nem ér tengerbe, hanem hétszer körbe-körbe, vissza önmagába]: ottan ötven
asszony kárhozottan ötven óráj amphorába mindhiába, mindhiába tölti könnyét és vizét,

majd merítve, majd ürítve, mindhiába, mert az ötven bűvös edény tölthetetlen, mint a tenger
önmagától megapad és elhúzódik és az ötven bűnös asszony Léthe vizét alabastrom
amphorákba mindörökre csak hiába tölti szét.

Ötven asszony, alabastrom testtel, ébenszínű hajjal érzőn, mégis öntudatlan öntögetve szakadatlan félig értett dalra kel,

ötven kárhozott bús asszony felvilágból lehozott és lelkeikbe visszajáró félig értett félelmélet fojtott hangon énekel:

»Meggyilkoltuk férjeinket, ötven daliás nagy férfit és szerettünk, csak szerettünk, Isten tudja, kit szerettünk, vágykancsóból merítettünk, merítettünk, űrítettünk, fenn a zöldvilágu földön, az aranyos nap alatt -

»Régi szavak járnak vissza elsötétült lelkeinkbe, mint sötétben nagy szobákba utcáról behullott fények; mit jelentenek? hiába próbálunk rá emlékezni; mit jelent az, hogy: *szeretni*? mit: *kívánni*? és *ölelni*? a homályban mindhiába kérdezzük az árnyakat.

»Csak daloljunk: *Meggyilkoltuk* - s emlékezzünk: *férjeinket* csak daloljunk, bár nem értjük, és merítsünk és űrítsünk; úgy sem tudjuk abbahagyni; és daloljunk, bár nem értjük, mert különben némaság van, és a némaság oly félős! néma, rengeteg sötétség: a sötétség nem beszél -«

Igy dalolt az ötven asszony, ötven kárhozott bús asszony, egymáshoz mind oly hasonló ébenfürtű, alabastrom testű ötven testvérasszony így dalolt a Léthe-réten, lélekfák közt, mákvirág közt, óriási amphorák közt, Léthe mellett, hol a szél

lenn a csöndes alvilágban, szellőtlen bús alvilágban alszik asphodelos-ágyban, mélyen alszik, nem beszél.

ÚJ LEONINUSOK

Kékek az alkonyi dombok, elülnek a szürke galambok,
hallgat az esteli táj, ballag a kései nyáj.

Villám; távoli dörgés; a faluban kocsizörgés,
gyúl a vihar serege: még lila s már fekete.

Éjre csukódnak az aklok, jönnek az éjjeli baglyok,
csöndben a törpe tanyák, félnek az édesanyák.

Sápad a kék hegytábor, fátyola távoli zápor;
szél jön; csattan az ég; porban a pusztá vidék.

Szép est a szerelemre: jövel kegyesem kebelemre;
sír és fél a világ; jer velem árva virág.

Mikor ölembe kaplak, zörren az üveges ablak!

Hajtsd a szivemre fejed; künn az eső megered.

Sűrűn csillan a villám; bús szemed isteni csillám.

Míg künn csattan az ég, csókom az ajkadon ég.

Ó, bár gyujtana minket, egy hamuvá teteminket
a villám, a vihar; boldog az, így aki hal.

CIGÁNYDAL

Zörg az ág és zug a szél

cigányasszony útrakél

feje piros keszkenős

zsír haján a rossz kenőcs

lepedőbe köti bugyrát
úgy viszi a pereputtyát
csípőn kötve csücske kettő
nyakán lóg a másik kettő.
Háti jószág, pereputty:
pici rajkó, jól aludj!
Mezők jönnek, erdőségek
jó vidékek, rossz vidékek
szép hazák,
zöld hazák:
jár a szél és zörg az ág.

Bús szederfa álldogál
pici rajkó sírdogál
bús szederfa naptól szárad,
cigányasszony ina fárad
fára köti lepedőjét
úgy ringatja csecsemőjét.
Bölcsőt tartja: bölcs a fa;
Szedret adja: jó a fa.
Ad tüzet is száraz ág:
mindenütt csak hajt az ág
hogya tűz van: a tűz ég is
kerül hozzá kis fazék is
kis fazék
nagy fazék
mindenütt csak jó az ég.

Ágra köti lepedőjét
úgy ringatja csecsemőjét:
»Ági jószág, pereputty
pici rajkó, jól aludj.
Mezők jönnek, erdőségek
jó vidékek, rossz vidékek:
teneked mind jó vidék;
mindenütt csak kék az ég.
Ne felejtse, hogy ágrul lettél
szederfa alatt születted
s mint a röpke mag az ágrul,
úgy leszakadsz majd anyádrul
se apád,
se anyád,
se országod, se tanyád.«

Mesél neki rémeket,
dalol neki éneket:
»Ági jószág, kicsi lélek
milyen jó neked az élet:
hogya jön a csunya szél,
pici rajkó kicsit fél
ad tüzet a száraz ág:
kivárod a tavaszát.

Hogyha ég a nap sugára
a gazdának nagy a kára;
neked semmi, kis bolond:
mindenütt csak hús a lomb:
Cse'bogár,
Cse'bogár,
a gazdának csupa kár.«

»Mezők jönnek, erdőségek,
jó vidékek, rossz vidékek
teneked mind jó vidék:
mindenütt csak kék az ég.
Erdőn hogyha zsidót látsz,
meg se nézed, neki látsz.
Mezőn hogyha lányra lelsz,
meg se kérded, úgy ölelsz.
Nem hiába ágrul lettél
szederfa alatt születted.
S mint a röpke mag az ágrul,
úgy szakadsz le majd anyádrul
se apád,
se anyád,
se országod, se tanyád.«

EGY SZOMORÚ VERS

melyen a költő azon panaszkodik, hogy nincsen barátja.

Nekem nem volt barátom,
tőlem mindenki fut,
társaim elkerültek
mint idegen fiut,
idegent, megvetettet,
ki mindég mostoha,
kit senki sem szerethet,
nem is szeret soha.
Magányosnak születtem,
baráttalan vagyok,
így lettem, ami lettem,
mindentől elhagyott,
mindég a szenvedésre
vitézül víni kész:
magányosság vitéze,
magam ellen vitéz,
barangoló borongó,
ki bamba bűn borong,
borzongó bús bolyongó,
baráttalan bolond.
Nekem nem volt barátom,
nem is lehet soha,

örökre már belátom,
maradtam mostoha
nincs szem, amely szememben
a lelket lelje meg,
szív, mely setét szivemben
lakozni nem remeg,
lelkekkel lelkesülni
lelkem hiába vágy
lelkeknek egyesülni
nincsen menyasszonyág.

BABONA, VARÁZS

Nem szánom én az ostobát,
kinek üres a mennyek boltja:
ki méltó látni a csodát
az a csodát magában hordja.

Az este a kertek alatt
jártam és elborult az élet:
az Este varázspoharat
borított a földre, hogy éj lett.

Hirtelen, árva éjszaka
(szomoru, mégis szép varázs volt);
és a fák alatt egymaga
lassan feljött az óriás hold.

Lám, mondtam, egy arany gyümölcs!
Égő gyümölcs az ében ágon!
Ó melyik napkeleti bölcs
varázsol ilyet Indiákon?

Ó nagy varázsló, titkos Est
ki elborítod e világot,
Kinek nedves ecsetje fest
zajtalan éjjel száz virágot:

varázsköpönyeget terít
kezed és elnyomja a későt; -
Szüzeknek alvó testeit
érni mintázza néma vésőd:

Te mintáztad őt is, te bölcs,
sok régi lányos éjszakáján,
hogy érve majd arany gyümölcs
legyen életem ében fáján;

mert te vagy a nagy Érlelő. -
Ekkor a hold feljött a fáról
furcsán mozogva jött fel ő
regélve még Amerikáról.

Felhők kapkodtak szerteszét
hideg sejtelmek szele támadt,
s hallottam ideges neszét
a rángatózó ijedt fának.

ÉDES AZ OTTHON

Mikor a szőlő leve buggyán
barnul a fanyar berkenye,
kalászt szentel a dülő útján
az Egyház, az Isten menyé,
nap arany sávot vet a falra
s a vidám iskolásfiuk
táskafület lóbáló rajja
a tanteremből rétre fut:

édes az otthon.

Mikor a zsaluk leeresztve,
mert félhomály kell, nem üveg,
Lord hús kövön, nyelvet eresztve
hemperg - és áll a légysüveg;
keresztútnál, hol tócsa poccsant
máskor, most por füstölg eléd:
izzadtan áll meg s levest loccsant
az ebédet vivő cseléd:

édes az otthon.

Mikor a nappal megin' enyhe,
mikor az ember újra vig,
mikor csupán a beteg renyhe,
amikor a diót verik,
mikor szellőztetik a pincét
s a gazda a tanyán időz:
őrizni a hegyeknek kincsét
fényes fokossal jár a csősz:

édes az otthon.

S mikor a kályha tüze pattog,
mikor a szoba jó meleg,
halkan a régi óra kattog
s jégcsapot olvaszt a gyerek:
benn nyájas körtől víg az asztal
s a meghitt lámpa gyul korán,
bár új hó ablaknál marasztal
merengni lepkezáporán:

édes az otthon.

JÚLIUS

Mint az ölyv két bús madárra
vigyázatlan gyenge párra
úgy jött ránk e szerelem
mint a zápor a határra
mint a nyári zivatar
oly borusan és hamar.

Most a felhők alatt állunk
csillagokra nem találunk:
minden csillag elaludt.
Vigyázz! most az éjben járunk:
sillanó síkos az út -
ki tudhatja, hova jut?

Láttam amint szeme retten -
ó a boldogság kegyetlen,
nem valami víg dolog -
láttam amint sír ijedten
s mint veszélytől aki buj
finom feje rám borul.

Hallottam hogy hangja csuklott
láttam lelkében a poklot:
szeme fényes ablakán
félős lelke majd kiugrott
óriási ablakán,
amint fölvetette rám!

AUGUSZTUS

A falunak tornya karcsú,
körül karcsú könnyű fák
falu fölött vörös arcú,
sárga bajszerű holdvilág.

A vasúton szállok messze,
messze, messze csöndesen,
és tünődöm, enyém lesz-e,
vagy már veszve, kedvesem?

Aki egyszer, egy szép estén,
szép csöndeskén rám hajolt,
enyém lesz-e még édeském,
ki egy estén enyém volt?

Ilyen messze, halk zugolyba
véle volna jönni jó,
hol egymásnak válaszolva
tücsök szólna millió.

Lelkem is itt szertecicáz,
elmóricáz csöndesen,
s megpihen egy fehér cicás
kukoricás ereszen. -

Ó jaj, a vonat megindul,
lassan indul, tétováz
s eltűn a táj dombjain túl
zene, hold és állomás.

FÁJÓ, FÁZÓ ÉNEK

Ó gondok, gondok, holnapok!
egy gondtalan mártól hol kapok?

Szőnyeg-puhába betegen
búni hiába szigetem:

szívem verését halk ölén
csak annál jobban hallom én.

S nem hágy e belül ágyuzó
nyugodni tikkadt ágyuszó.

Rég mélyről únott hangja bánt
előbb sülyedt harang gyanánt:

de zord kohóba sülyedett
és a harangból ágyu lett.

S tép, tép e belül ágyuzó
lelkembe tikkadt ágyuszó.

Kifelé csupa sánc, perem:
befelé lelkem meztelen.

Fájón mezítlen, mint beteg
zománca-vesztett fogideg.

Úristen, ami itt hibás,
ki lesz eltömní Messiás?

Jámbor halászt, hiszem, lehet:
hanem ki vált meg *engemet*?

Adj Uram, kinek mit szeret:
az éhezőknek kenyeret,

a szomjazónak hús italt,
a fiatalnak fiataalt,

adj az öregnek szép időt:
hadd üldögéljen ház előtt,

adj, Uram, néki friss erőt -
de nekem adj már pihenőt!

A CSENGETYŰSFIÚ

Minden reggeli látomásból
szemem mögött dal erjed, érik
mint nyílt hordóban aromás bor.

Ázik az utca friss aranyban
reggeli csengő csengi végig:
ezüst hal az arany folyamban.

Ó, reggel, gyermek, gyönyörűség!
kertek falán át egy karaj lomb
tán a csengő szavára hajlong
ó, szent reggeli csengetyűsség!
a kapu árnya aranyat vág.

Gyenge a nap, szelíd az árnyék
s a lombok zöldje halovány még
kacag a csengő tiszta zajjal
s nyíló kapukból friss leányok
csengetnek vissza víg kacajjal.
Nyíló kapukba mind kiállnak
sorfalat állva mint királynak
hónuk alatt egy kicsi teknő:
hódolni drága adományok
(drága nap aranyozza reggel)
s a csengő egyre közelebb jó
a nagy csengő a kis gyerekekkel
s mögötte súlyosan döbög
a méltóságos nagy szekér
rejtelmes szürke födelekkel
a verőfényes távol utcán
s megáll, ha egy kapúig ér.
S az egyik leány közeleg,
feszíti mellét, nyújtja karját;
s nyílnak az ajtós födelek,
melyek a tág kocsit takarják.
Úgy tartja, nyújtja válla, karja
az adományt, a drága ládát
mint antik urnát régi szobrok;
s amint a vak szekérbe önti
ezüstből látsz fellengni fodrot
a por gyémántját, füst ezüstjét,
szent áldozatnak ritka füstjét
nap felé szállni a szekérből.

Ó, mit nekem hogy a szemétből!
Isten szemében nincs szemét:
fürtödnek, melyből borod erjed,
ne hányjad el rohadt szemét:
attól édesebb lesz a bor.
Inkább gyönyörködve figyeljed,
hogy napban gyémánt lesz a por

s hallgasd a szemetes-zenét
amint utcádon csengve terjed.

REGGELI ÉNEK

A reggelt éneklek, az enyhe szépet
Ó, reggeleim!
jó reggeleim!
Testem mint egy eleven béke ébred
Tejjel és mézzel folynak ereim.

Lelkem kilép az álom fürdejéből
Megint üde már
oszlik köde már.
Kilép az álmok sötét erdejéből
s egy dombra száll, egy kedves dombra száll.

És így néz széllyel hajnala hegyérül
mély multja fölé,
mult mélye fölé
s a tegnap és a tavaly köde gyérül
lába alatt, amint néz lefelé.

Nézi, mint új ruhán foszolni fércet
a táj köd-egét
homályüvegét
s a kukoricaszál, a lenge, délceg
hogyan hajlogatja tollas süvegét!

S a völgy fölött lassan mélyülve ké kell
a szerte határ,
mit a menny kitár
s egy messze vers ébredő ütemével
kóvályg benne, mint hajnali madár.

RÉGI MAGYAR IRODALOM

Ihol ama híres gróf Listius László
írtam krónikámat, magyarokért gyászló,
ritmusban a gaz tar vérpatakot gázló,
fegyver, hadieszköz, címerek és zászló.

Haj mit ér az fegyver? haj mit ér az virtus?
Plutó országában elhallgat az ritmus.
Egy igaz dicsőség, melyet szerze Krisztus
ragyog örökkéig, égi amethystus.

Későn ugyan bántam, ugyan megsirattam,
hogy a Krisztus igaz utait elhagytam.
Hóhár fene marka fenyeget most engem.

Hóhér bárdja küldi Isten elé lelkem:
az leszen bírása, akinek adása. -
Könyörögj érettem lybanoni rózsza!

RECITATIV

Ó, mért nem lettem én muzsikus?
A szerelemnek e tengerén
elúszni - nem mint barna madár
fehér egen; vagy azúr vizen
mely tollát kívül nedvezi csak
s zsíráról minden gyöngy lepörög
hanem (keserves lelkem öröm-
cseppjével) átitatva puhán,
átjárva egészen, szíva és
foszlódva lassan, omladozón,
eltűnve, - nem befulva, hanem
beléolvadva!...

Ó, ti kemény

magvak, ti lelkem magvai, szók!
művészetemnek nincs sava hát
mely felolvasszon annyira csak
hogy a gondolat salakja szent
italomnak színét és ízét
el ne busítsa? Szók, keserű
ős tengerekből üllepedett
szók, rég kiszáradt tengerek alja, ti
felejtett könnyek alja, ti gondolat
kegyetlen izgatói, - ha szóttalan
tudnám zenémnek önteni gyógyvizét
tán elringatna - de balzsamomul
szók emlékkittas mérgeit oldozám
s fürdömnek annyi éles a kavicsa
hogy lábam egy seb - s szemvizem oly teli
homokkal, hogy szemem csupa vér.
Ó, szóttalan, tiszta, homoktalan
zene! mért nem lettem én zenész?!

Ha festő volnék, tengeri tájt,
hegyekre mászó fák sorait,
hajófüst árnyát, barna csikot
az áttetsző kék tinta vizen
s fehér sirályt a vízre, fehér
felhőt az égre, sötét romot
hegyem csúcsára, víg barikat
az oldalára játszani festenék.
Ó, kép! Ó, színek! Ó, vigasz: alkotás!
Hanem beszédben mondva el, annyi jaj
ahány szó benne: várrom, Itália,

hajók és tenger: tűnt nyarak, életem
s más kedves élet rémei, háborúk,
emlékek, álmok, izgalom, új halál
minden szótagban, új sebek, új kinok
s nem élhetendő életek eleje:
nem a holt színek élete, nyugalom,
tárgyak nyugalma, víg barik írgyelt
tudatlansága, állati szent öröm,
sem a virágok illatos élete
sem szirmok élő selyme, sem ős kövek
vak boldogsága: rejtekes istenek
életlen élte, nagy zene, szent
halál, vak fények, szóttalan olvadás. -
Ó, mért nem lettem én muzsikus?!

ELŐSZÓ

Egyszerű megint a versem - de mi ez a fáradt egyszerűség?
Nem fiatal madár szárnyverésének egyszerűsége, nem fiatal szív
dobogásának egyszerűsége már - hanem bágyadtan primitív
mint öregek gyermekes mozdulata - mert nincsen gyönyörűség
számomra már, csak a kevésben - mert elborított a Sok,
rámszakadt hirtelen, mint elbűvölt várban titkos befolyás
zápóra százfelől - s megbénított az idegen varázs
hálója - mert idegen nekem a gonosz városok
levegője amelyben élek, és mint gonosz erdőben farkasok
tűnnek elém az arcok az utcán, és rémít az élet ezer zaja,
mint egy betegség - mert minden zaj tállyog és csúf nyavalya
a Csöndnek testén - mind legalább, mely nemcsak egyforma mintát susog
s zenél bele a Csönd szövetébe - mind legalább, mely nem annyira *egy*
a Csönddel, mint tücskök zaja őszi este - mint záporok
verése nyugodt és lágy földeken - vagy a hab ha zajog
tengerek messze síkjain - szél ha zúg - csillag ha megy
titkos zenével az égi pályán - ó, ha lankatag énekemet
ilyen egyszerűsége hangolhatnám, hogy, ha egy drága barát
meghallgatná egy este, nem tudná, szavakat hall-e, vagy a saját
szívét dobogni, vagy a szférák zenéjét, vagy engemet.

A JÓSÁG DALA

Versek, darócbán

1.

Nem csendül a lelkem, mert olyan mint az a fém, amely
csak akkor cseng, ha rokon hangját ütik meg közel:
néma hát lelkem, e máj veszett hangoktól mind idegen
vagy mint a felhő, csak csüggök a zord hegyeken

és sírok; de nem jó zápor ez, csupán ködesés
észrevétlen, szitáló, naphosszú, éjhosszú, monoton kormos permetezés,
monoton, monoton, ó csak zuhogna már, vagy villámot szülne, küldene:
mert szép zene az is, a zápor meg a dörgés, hogy érdemes fájva vajúdni érte: szép zene!

Ha nézem a tükörben néma ajkamat: Valaha - elgondolom -
bimbó volt ez, akkor is fonnyadt már, látszólag, csukott szírom,
de mikor megjött az este, a falusi este, és szólt a harang,
haranggá nyílt az ajkam, mint az esti virág, és zengett mint a harang!

2.

Most csönd van és szívem mint a süket föld, erjedő, sötét, meleg,
nehéz virágok bölcseje hajdan, hol megfonódtak bús gyökerek,
vak erjedés hona - Istenem! apró kis érzésmagvak, fekete rossz
mind, s csúf és viszkető, bujva, de buja-makacson sarjadoz,

magzik a meleg, sötét föld méhében, - észre sem veszem,
nem látom, nem tudom, de viszket belül, lassankint érzem,
hogyan növekszik lenten, lassan és egyre és fojtva és idegen mint borban a salak,
idegen és gyűlölt és irtanám, mint rablótól megejtett lány a magzatát, akit gyűlöl: - de hogyan
irtsalak,

kis érzésmagvak, Vénség magvai? mert Vénség volt a rabló, érzem: - az Ifjuság
már elhagy és érzem, minden erő és minden erény csak ifjuság,
dús Ifjuság (csak a Dús lehet nemes) - önző vágy, irígy akarat,
ez a Vénség része. A szívnek csúf salakja marad.

3.

Pedig jónak kell lenni, mert ott künn zúg a háború és csak, aki jó,
mondhatja: Én meg tudok halni, de van jogom élni is: Csak, aki jó,
közülünk legalább, barátaim, csak az tud lélekben maradni szabad
és *tenni* még: az boldog. - A vulgáris csapat,

ki *kívülről* éli életét, annak ma jaj, ha jó,
mert pénz, szerelem, szerencse, az élet maga is - a külső élet - azé, kinek ökle és marka jó:
de pénz, - kastélyok, parkok, nők, szép testek ünnepe, pompa és hatalom itala - mind
méreg lesz annak, ki a Jóság könnyeiből egy csöppet belehint.

Pap vagyok, Barátaim, mert szenvedtem, és most pap vagyok
és mondom, Barátaim, mi mások vagyunk, halljatok:
mert velük élni nem tudunk, se pedig egymagunk,
csak a szenvedőkkel élhetünk, azokkal halhatunk.

4.

Ne mondjátok, hogy semmi a vers! Ó, ha minden szomorú tikkadás
gyümölcsös volna bennünk, édes-teli hússá szikkadás,
s borérés volna kádunkban minden fájdalmas erjedés,
gazdagok volnánk, mert legnagyobb kincs, melynek ára a szenvedés,

ajándékozók, mert legszebb ajándék az áldozat.
Én is azokból voltam, akiknek kincse lett minden kárhozat,
Bányász voltam, és magam, amelyet vágtam, a kő,
nyeső kertész, és magam, amelyet nyestem, a tő.

Bátorság! ez minden: mert van kincs annak, aki az Akarat
csákányát jól forgatja s a bús bányától meg nem riad,
De jaj, Barátaim, a költő csak olyan kincsre talál,
csak olyan kincsre, Barátaim, amihez hozzányúlania fáj!

5.

Segíts, Szerelem! ezt az egész verset neked énekelem,
mert te vagy a Jóság magva és átoma, szent Szerelem,
ki a testi Szépség fáklyáját tartod a lélek elé
és úgy vezeted a lelki nagy Szeretet felé!

Kéjeddél a kínra, amely nélkül se jók, se gazdagok nem lehetünk,
kínt is kéjjé olvasztva erőt ki adna, ha nem Te nekünk?
S mi lenne velünk e sötétben, hol lábunk mindig fájva botol,
ha Te nem biztatnál fáklyáddal, hogy Fény is van valahol?

Ó, szabadság Rése, első Ablak, melyen az önzés elhagyja magát
mint egy rabságot! Első Szál, mely a vak falon vájva fogózik át
lélek és lélek közt - hajts, drága Mag: mert belőled nő ki a szent Gyökér,
mely az emberiséget befonja és pólustól pólusig ér.

ÚJ ESZTENDŐ

1918.

Idegeimen apokaliptikus
zene tombol, bábeli gyermekágy
a világ, véres lében remeg és
csikorog - ó jaj! ki a kínokban
ki a kínokban vajudó? Én vagyok,
te vagy, mi vagyunk, egy lett mindenki
e kínok apokalipszisában, e
véres ágy vonaglásában, rángunk és
futkosunk, patkánymódra, óriás
talpak alatt, jaj! véres és vértelen
kaszák villódzanak a tetemszagú
légben, és torkon lehel a ragály
csontpalotákból idegen zene szól
viharok paradicsoma kibomlik.
Mit szólsz, ég és föld? Mit rántasz, iszonyú
új esztendőkre, ég? A föld hallgat és
zordan karikáz sötét telében - de egyszer
ébrednie kell, és akkor mit mond majd
változatlan szép tavaszával, mit mond
feldúlt erdeivel, mit mond eleven
erőivel, mit mond rettenetes

ugarain kisarjadó vadvirágok
ezer beszédes szemeivel - Ember,
te züllött, véres, rossz kártyás, éji veszett
játékokból a réten ocsudva, - hogy fogsz
a vadvirágok szemeibe nézni?

ZSOLTÁR GYERMEKHANGRA

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem.

Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.

Az Úristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.

Nagy, süket és szent nyugalma
háborúnkat meg se hallja.

Csöndes ő míg mi viharzunk
békéjét nem bántja harcunk:

Az Úristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.

Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.

Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: »Nem haragszom!«

Néha rángatom, cibálom: -
tudja hogy csak őt kívánom.

Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.

Az Úristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
aki azt énekli: Béke.

ZSOLTÁR FÉRFIHANGRA

Consolatio mystica.

Tudod hogy érted történnek mindenek - mit busulsz?
A csillagok örök forgása néked forog
és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog
a te bűnös lelkedért.

Ó hidd el nékem, benned a Cél és nálad a Kulcs
Madárka tolla se hull ki, - ég se zeng, - föld se remeg,
hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem értheti meg,
aki téged meg nem ért.

Mert kedvedért alkotott mennyet és földet és tengereket,
hogy benned teljesedjenek; - s korok történetét
szerezte meséskönyvedül, - s napba mártotta ecsetét,
hogy kifesse lelkedet.

Kinek színezte a hajnalt, az alkonyt, az emberek arcát? Mind teneked!
És kinek kevert sorsokat és örömet és bánatot,
hogy gazdag legyen a lelked? És kinek adott
annyi bús szerelmeket,

szerelmek bűnét és gyászát? s hogy bűn és gyász egysúlyu legyen,
eleve elosztott számodra szépen derüt és borút,
sorsot és véletlent, világ nyomorát, ínséget, háborút,
mindent a lelkedre mért

öltöny gyanánt: úgy van! eónok zúgtak, tengerek száradtak, hogy a lelked: legyen
császárok vétkeztek, seregek törtek, hogy megkapd azt a bűt,
amit meg kellett kapnod, és világok vihara fűtt
a te bűnös lelkedért!

Mert ne gondold hogy annyi vagy, amennyi látszol magadnak,
mert mint látásodból kinőtt szemed és homlokod, úgy nagyobb
részed énedből, s nem ismered föl sorsod és csillagod
tükörében magadat,

és nem sejtéd hogy véletleneid belőled fakadnak,
és nem tudod hogy messze Napokban tennen erőd
ráng és a planéták félrehajlítják pályád előtt
az adamant rudakat.

EMLÉKEZÉS

A pókhálóra harmat esett:
bús unalmamra egy könnycsepp ma este.

A hold az égen párt keresett,
a széles égen hasztalan kereste!

Már elhallgattak a madarak,
annál hangosabban szóltak a tücskök.

És szinte láttam a fény alatt
ellengni a világot, mint a füstöt.

A fényen valami átfutott,
bársonyok kápráztak előttem.

A hangod is eszembe jutott,
mely elszállt az örök időkben.

RÉGI KERT

I.

Szeretek itt olvasni, a kertben, a szőlőlugas alatt,
ahol a könyvre apró kerek fényfoltokat vet a nap -
mind titkos lencse fényköre titkos mikroszkóp alatt,
amelyben titkos porszemek szálló árnyai mozganak.

Itt csak egyszerű virágok vannak: árvácskavirág,
petúnia, muskátli, dália és georginák,
és rózsza, rózsza! - A reggelnek még a zöld gyep örül,
a zöld gyep és a barna lóher az ágyások körül.

Nem tudok én már dalolni cifra mértéken, rimen,
csak ily hanyagon, mint ez a kert dalol, porosan, szeliden,
ahonnan az utcára semmise néz, csak a jegenyeakác
sárga fejével; mert nagyobb szegény mint az emeletes ház.

II.

Talán örökké lehetne verselni rólad régi kert,
vén köhögős kutadról, mely szalma közt fázva telelt,
a tamariszkról, melynek bőre ráncos és durva mint a vén emberé
s mégis oly virágos gyengeszép ágakat nyujt az ég felé!

Gyerekkoromban a levelekbe szerettem harapni mint a csikó,
Tudtam: keserű ízű az orgona, illatos zamattal leveles a dió,
Sokszor álmodoztam diólevél-ágyrul, ott volna délután heverni jó!
Ott volna valami szépmellű kisleányt ölelni jó!

Este ha a kertre a hosszú ház árnyéka lassan ráfeküszik,
sűrű nyári este a forró légből fülledt illat úszik.
Tikkadtan a magas fának üzen akkor titkon a kis virág:
»Te messze látsz, bátya, mondd meg, jön-e már a holdvilág?«

III.

Ház, pince, istálló, félszer, körülötted régi kert.
Elül a mi házunk, emeletes, de mégis fehérre meszelt
zöld ablakokkal; oldalt a szomszédé, alacsony, falusi, nádfödeles
(hányszor kihúztam nyílnak a nádat, indián voltam, ki nyilazva les!)

Kert mögött az udvar, a régi félszer ott áll az udvaron
négy vályogoszlopon, benn mosókemence, mángorló, ócska lom.
A vályogról hull a mész. Az istálló is ott van, rég üres, törött az ablaka:
nagyapám virgonc lovai álltak a jászol előtt valaha.

Foltos, szalmás a vályog. A gerendák közt fecskék keringnek. Pincetorok,
hűsöng, nagy hordók, misztikusan, jó pénz, jó mámorok, kadarkaborok.
Szemközt nagy bálvány fakapu néz ki az utcára, zöld rácsos, szép
S künn a ház előtt évről-évre eszi az utcát az akác Séd.

SZÜRET ELŐTT

Sötétzöld színű és tömött a tő,
egy-egy vörös levéllel néha tarka;
édesen lankad, érve csüggedő,
kékes fürtjével a nemes kadarka.

Oly mézes-forró s drágán töppedő,
mint szenvedélyes szerető vad ajka; -
s várakozásban ég a hegytető,
s mosolyog a Nap, a lángtejű dajka.

Várakozásban ég a hegytető,
benn a présházban locsolják a kádat -
ó méla napfény, lankadt dajkaság!

Méla Halál, te nagy Szüretelő,
jöjj, hozd a kést, puttonnyal kösd a hátad,
és halkán nyisd a Pince ajtaját!

REGGEL

Ottkünn a tavasznak napja ég.
Jaj, nem tudok én fölkelni még!
Lelkemben zsibbad a gyöngye vágy
bús testemet marasztja az ágy.
Bénult akarásom csak kesereg!
ó, régi tavaszi reggelek!
Madárfütty, tervek, rebbenő szárny
friss kávé illata, templomárny
diákos friss ész, jó tanulás,
nagy reggeli séta, elindulás
ó, versek, versek víg üteme;
ó, játszani munka szent öröme!
kedves várása, virágcsokor!
reggeli csók, reggeli bor!

A tavasz fénye ma oly sivár,
Miért keljek föl újra? Mi vár?
Kocsizörgés jó az ablakon

Lovak zaja rúgja homlokom -
szomszéd szobából korhol a sok
könyv, már amit sosem olvasok
beíratlan papirlevelek -
bénult akarásom csak kesereg:
Ó, fáradt, szomorú reggelek!

Mit álmodhattam? iszonyuat
hogyan testem így kimerült maradt.
És mit élhettem? rettenetet
hogyan abból így álom született
hogyan szörnyű évek folyama-gyűrt
lelkemben így sár torlasza gyűlt.

Köröttem fájó haza, beteg
nép - de magam már nem szenvedek
csak fekszem az ágyon lankatag,
mint egy levágott szomorú tag.
Jöhetsz már, nap, tavasz! - a halott
tag meg sem érezi a napot
csak férgei kelnek tőle ki -
ó, lelkem iszonyú férgei!

SZALADVA FÁJÓ TALPAKON

Én csak azt szeretném tudni, mi lesz ezután?
Annyi lángon átláboltunk, annyi vad csudán,
annyi véres kínon, kékes dekadencián
égő lábbal állunk itt az Óperencián.

Partos Óperenciának semmisége int:
rá sem érünk félni tőle; megtorpanva mind
csak a kint jajgatjuk, a bizsergő, tompa kint,
kapkodva csallános táncban égő talpaink.

Ó, milyen bál bírt bennünket eddig hajtani?
Olyan e homály előttünk, mint a hajnali
köd a bús kicsapongónak, kinek ajkai
kínos csókoktól sebessek, tánctól sarkai.

Krisztus urunk, jőjj, jelenj meg méltóságosan,
fájó lábunk hús kezébe fogd jóságosan,
könnyel öntözd meg helyettünk imádságosan,
ne engedd, hogy elepedjünk így halálosan!

RÉGEN ELZENGTEK SAPPHO NAPJAI

A líra meghal. Nagyon is merész
kezekkel téptük a kényes leány
hegedü-testét, vad-vad hangokig

csigázva, hogy ma már csak nyögni tud
s hörögni mint halódó... Nincs ütem
jajában többé, nincs se szó, se tag:
az értő agy s zenés szív nem beszél,
csak a tüdő liheg, csak a torok
kiált s a szédült gyomor álmodik.
A líra elhal, néma ez a kor.

Kinek szólsz, lélek? Mondják, milliók
nyögését nyögd ma, testvérek vagyunk
s mit ér a szó, amely csupán *tiéd*?
De istenem, hát testvér az, aki
nem hallja meg testvére panaszát,
ha nem övé is? Önző a világ:
csak közös inség, közös láz, közös
zavar dadog, - a többi csönd s magány.
A líra meghal, és a szerelem
mint a galambok csókja, hangtalan.

Óh kedvesem! magunknak szól a dal.
Régen elzengtek Sappho napjai.
Csókolj! A líra meghal, és a bús
élet a kettes csöndbe menekül.
Az ember hajdan ember volt, s szive
itta az embert, testvérszív; - ma nyáj,
megúnt baján kérődző. Légy sziget
s várj napot a mocsárból! Különös
gubók szülhetnek pillét. Mit tudod?
Az istenek halnak, az ember él.

KÖNNYŰ DALT SZERETNÉK IRNI A KEDVESHEZ

Hol vannak a régi könnyű dalok?
Szalagok, *volant*, csokor, fodor
lengése hajad lengéseihez
és ékszerednek fénye szemed
villogásához: durva dísz.
Táncod méltó, hogy utána dalok
szalagja lobogjon, tíz meg tíz.

Hol vannak a régi könnyű dalok
fürtödbe fonni, ruhád köré
csokrozni, fényleni homlokodon
és rímek forró csókjaival
körüllehelni, hogy ne fázz,
hogy melegítsen csók a hideg
évszázakon át is, száz meg száz?

Hol vannak a régi könnyű dalok?
Tán a szél vitte el őket, a szél,
mint virágpelyhet, a gaz közé,

vagy a villám lobbantotta föl,
mely oly sűrűn gyúlt s oly közel!
Vagy súllyá itta szárnyaikat
a könny, a könny, ezer meg ezer!

Hol vannak a régi könnyű dalok?
Óh, könnyesek ők már és nehezek
s mind mélyen a lélek sejtjeibe
szívódva, némán él s vele hal:
nem lobogó, nem villanó -
lásd, lelkem könnyes sejtje dalol
téged, millió meg millió!

ŐSZINTESÉG

Őszinteség... Óh hogyha a szív
oly tiszta lenne, mint hegyi víz,
könnyű, mint vers, ami rímre megy,
és egyszerű, mint az egyszerű!...

Fa vagyok, a lábam sárban áll,
ezer álmom vétkes kört csinál
s lelkemben úgy eltéved a fény,
mint egy labirintus ösvényén.

Tán zöld bozót, gazos labirint,
talán csupa kőfal kacskaring;
mélyén, hova Röntgen-láng sem ér,
mily szörnyeteg lakik és henyél?

A szó ott tévedez, elmarad...
Fond, Ariadném, szent fonalad,
és ahová sem *igen*, se *nem*,
tán elvezet majd a szerelem.

Hogyan mutassa a föld magát,
ha az ég nem küld feléje sugárt?
Fa vagyok, lábam a sárba tapad,
de karjaimat már vonja a nap...

PESTI ÉJ

Én így szeretem ezt, spaléta nélkül,
mikor keresztet vet reám az ablak
keresztlécével, és a hold bekékül
szobámba, jaj! hogy éjről-éjre kapjak
a bús Mosáshoz, mely lelkemben öblög,
titkos kékítőt. Óh be mar a lug!
Tiszta éj vize, töltsd színig a csöbröt,
és szent alázat, oldj belé hamut! -

Kutyám halódik és állati kínja
hörgését csurrogatva reves éltem
teknejebe, olyan a hangja, mint a
vízvezetéké, mely csepeg az éjben.
Óh kínok cseppje, mely követ kívájna!
Vigasztalan sötétség! állati
egyedülség! ha elég mélyre fájna
belém keserved, talán mint aki
erős szöggel szögezve egy keresztre,
úgy csüggnék Isten eleven keresztjén,
amelyre minden élet rászögezve
kínjaik föloldódnak a keresztény
»lelkek-egyességében«. Drága oldás,
hol kín a kinnak titkos orvosa,
mert egygé, mint a kereket a forgás,
olvasztja mind a szívek ritmusa,
mely az Élet ritmusa. Minden bűnöm
oldódjon az Életbe! Hulljon, hulljon
kereszt ágyamra, lúg szívemre! Szűnjön
külön életem kicsi kínja! Múljon
a Minden-Élő kínjaiba! Csöpp lesz
melyet az Úr szent tengere lep el...
Fű... ember... állat...

S a Halál se több lesz,
mint két ing közt egy meztelen kebel.

JÓZANSÁG

Alszol mellettem. Repkedő szemed
kék madarát, két fürge madarát
kalitba csuktad.

Korholva nézem bolond lelkeket:
elhagy, és föl-le kémli vonalát
egy furcsa útnak.

Jer vissza, lelkem, nem való tehozzád
a bizonytalan ösvény messze hosszát
bódulva bolygani!

Elég volt járni, elég volt keresni,
két oldalt lándzsás kapukon belesni,
záporral csorgani.

Száraz tetőnk alá ma behuzódva
az ablakon berémlő vert bozótba
új bajra ki ne szökj...

Lélek les ott künn lelket, mint a kobra,
s a gyűlölségek száz Medúza-szobra
mered a lomb között.

Óh, előrefutós meg visszatérős
lelkem, drága kis ebecském, be félős,
hogyan nyomod ottveszik,
ha nem von vissza a szent vágy, a jó láz,
mint bölcs szimat, mint erős, ritka póráz,
az alvó kedvesig...

BOGÁRKÁK JÓ HALÁLÁÉRT

Meghalt. Többet meg se moccan.
Összecsukta fényes szárnyát,
mint egy páncél szemfedőt,
mint egy haloványuló
zománcu kettős szekrényajtót,
melynek fénye érc, agát...

Két ujjam, mint két kis angyal,
jött el érte jobbrul-balrul,
koporsóba tette őt,
melynek falai magukba
itták rég-elgyúlt gyufáknak
maradozó kénzagát.

Ennyi volt csak könnyű pokla!
Az se zárta tán sokáig
foglyul a kis repkedőt.
Már a márciusi vizek
jöttek és a korhadó fán át
beszűrték az éjszakát.

Beszűrték az édes éjet
s boldog-meztelen maradva
a nagy Mindenség előtt
úgy cserélte csöpp husát
s a sáros földet, úgy cserélte
a világot és magát.

Kis testével, mely míg élt,
csak szállt és rángott ég és föld közt,
most a Végtelenbe nőtt
elvegyülve. S múlt a nyár
és telt az ősz, s a házak állán
tél eresztett jégszakállt.

S jött az új tavasz. S az évek
így suhantak. Én Istenkém,
ég és föld szövője, sződd
egybe minden bogárkádát,
engem is majd kedvesemmel
s szűrd reánk szent éjszakád!

ESTI MEGÉRKEZÉS

Az esti sötét
halk mezei lelkét
a mohó kilométerek
bús messzibe nyelték.
Kocsim ablakait most
veri a fény,
két sorban a lámpák
jönnek elélem.

Tépett takaró lett
már a sötétből;
csak az ég, a nagy ég
fut velem a rétről;
kiejtik az utcán
a csönd mezei
csokrát a kiránduló
fáradt kezei.

De harsan a lángok
lármája, a lámpák
csilláma szemembe
csengeti lángját.
Máshol az éjszaka
csendje halálos:
itt villan a villany
és villog a város.

Idelenn a város
villanya villog,
de fenn a nagy ég
száz csillaga csillog:
a villany a földi,
a csillag az égi,
a villany az új,
a csillag a régi.

A JOBBAK ELMARADNAK

Utak, kik szétszaladtok a hazába
és sorompókra leltek oly hamar,
ne vigyétek ki bús hirünket innen.

Csak mint a fuldoklóét ujja csücske,
áldozat bárányáét szalagok,
csak mint hegedhetetlen sebnyílások.

Minket lekötve tart egy furcsa léthez
mágus Szokás vagy szoptatós Remény:
álmodunk és vergődünk álmainkban.

Husunkba tépünk, mint az elvarázsolt;
némák vagyunk és süketek; a vér
betölti szánkat, vér kavarg fülünkben.

Örületünk előtt már semmi korlát:
ó jaj, a táblákat mi összetörtük!
ó jaj, bölcs véneinket megtagadtuk!

Nem előre kell nézni a magyarnak:
a régi erkölcs jobb volt; régi mód,
rég szavak, régi ész, régi oltár.

Megvonva tőlem jövők jósa lenni,
barbár korok vátesze visszavágy
mikor még Róma állt s az ősi Vallás.

Ó magyarok! haragszik tán az Isten!
Havas tavasz korbácsa sujt; a nép
nyomorg s a gyilkolásban leli üdvét.

Jön a Barbárság, mint havas tavasz,
korbáccsal a kezében; már az ének
eresz alá némul; és az a Jobb,
aki nem ért és elmarad korától.

PETŐFI KOSZORÚI 1923.

»Avagy virág vagy te, hazám ifjúsága?«

Hol a szem, szemével farkasszemet nézni?
Ki meri meglátni, ki meri idézni
az igazi arcát?

Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak
szűk folyosóin a szavak úgy lobognak,
mint az olcsó gyertyák.

Szabadság csillaga volt hajdan a magyar,
de ma már maga sem tudja, hogy mit akar:
talány zaja, csöndje
és úgy támo lyog az idők sikátorán,
mint átvezetett rab a fogház udvarán
börtönből börtönbe.

Ki ünnepli ŐT *ma*, mikor a vágy, a gond
messze az Övétől, mint sastól a vakond
avagy gyáván bujik,
s a bilincses ajak rab szavakat hadar?
Csak a vak Megszokás, a süket Hivatal
hozza koszorúit.

Óh, vannak koszoruk, keményebbek, mint a
deszkák, súlyosabbak, mint hantjai kint a
hideg temetőnek!...

Kelj, magyar ifjúság, tépd le a virágot,
melyet eszméinek ellensége rádob
emlékére - kőnek!

Kelj, magyar ifjúság, légy te virág magad!
Nem drótos füzérbe görbítve - légy szabad
virág szabad földön:

hogyan árván maradva megrablott birtokán
mondhassa a magyar: »Kicsi az én szobám,
kicsi, de nem börtön!«

Avagy virág vagy te?... légy virág, légy vigasz!
Legyen lelked szabad, legyen hangod igaz
az Ő ünnepségén:

Koporsó tömlőcét aki elkerülte,
most hazug koszorúk láncait ne tűrje
eleven emlékének!

A VÉN KÖTÉLTÁNCOS

I.

»Nosza feszítsd ki font köteled
kösd lábra táncos cipellődet.
Fogd kézbe hosszú súlyzórudad:
tudnád-e még, mint egyszer tudtad?
Amíg élsz, ugrálj! Lássuk, hires!
Győzi-e jobban más ha kiles?
Kilestük titkod, csináljuk is,
még néha-néha cifrázzuk is.
Lépted habozó, bokád remeg,
könnyekbe vakul gyöngye szemed:
de a mi falkánk halad, halad
előre, vissza könnyen szalad.
Felhők mezője lábunk alatt:
mit bánjuk, mi van a felhők alatt!«

II.

Addig beszélnek: fogom magam
kihozom súlyos aranyrudam
fölvesszem táncos cipellőmet
vonok kötelem felhők felett.
Jól tudom, mi van a felhők alatt:
szájas mélységek, szúrós falak.
Mint roncsolt arc a fátyol mögött,
olyan a táj és rajta a köd.

Szikla kisebzett, föld megrepedt.
Görcs húzza össze a hegyeket.
Borzong a bozót, az erdő fut,
lázas a város, elakad az út,
minden bérc fojtott tűz-csobolyó,
vonaglik ágyában a négy folyó.

III.

Kínpanoráma! iszonyu sors!
Óh bús bátorság, mire sodorsz?
Bár volnék könnyű, hólyag gyanánt,
ne látnék semmit, jó vak gyanánt.
Szirt engem öklel, tűz nekem fáj
fojtó folyó és tályogos táj.
Kásás hidegláz! zöld szédület!
Lerúgom táncos cipellőmet.
Szorul a szívem, ámolýodom,
vad vízbe ejtem aranybotom.
Óh folyó, ránts le iszapodba!
Vak tűz, égess el kicsapódva!
Temess el, erdő! taposs el, út!
Boldogtalan ki magasan fut.

ERDEI LAKÁSBAN

A piros téglalépcsőn sárga foltokat
vet a késői napfény. Óh, maradj, maradj!
Lásd, egész nap tied vagyok. S már e piros
lépcső egy-éjszakai börtönömbe hív,
szobámba, amilyenben élek az egész
éven keresztül, úgy hogy gyűlölöm ma már
megbújni benne, bár csak éjszakákra is.
Nem élőnek való az. Óh, mily iszonyú
feledkezés, mily örület, milyen beteg
vonzás vihette, szent királyom, csüggeteg
néped, hogy börtönt rakva önmagának, ő
pompád előtt vermek közé búj? Átkozott,
aki először szükséges túl házat a
házra rakott, hogy lenne emelet, s aki
falat védett a fallal, míg betonból és
betűből és aranyból ez a labirint
fonódott, mely ma fojtogat, hogy tégedet,
apánk, királyunk, kincsünk és örök jogunk,
pénzért fizessen, aki egyszer, mint magam
e köhinárba csúszott, s kisebbek legyünk
a csöpp állatnál, mert az veled szabadon
néz szembe, végtelenség! Egyszer, igen, én

egyszer kiugrom, meztelenre vetkezem,
mint a vadak, letépek mindent, ellökök
betont, betűt és aranyat, mint evezős
tengert taszít, hogy révbe jusson. Izgatott
karral lököm ki partod és arcod alá
magam, szakadtan, űzten, fájva, véresen,
ruhátlan és vadan, mint réti farkasok,
hogyan láng-, és jég-, és kő-, és tüske-ostorod
verje halálra szegény csupasz testemet!

DAL AZ ESZTERGOMI BAZILIKÁRÓL

Épen olyanok mint otthoni dombjaim:
alattam, fölöttem egy kis darab *enyim*.
Távolabb a város, és túlhan látszik a
szemközti dombról a komoly bazilika.

Hoc erat in votis... S ne jutna legalább
a jóknak annyi föld, hol megállhat a láb
nyugodtan és bölcsen, s kinyúlhat égig a
lélek, mint dómjával ott a bazilika?

Rossz föld, de megterem itt legalább a csend
virága, nyugtató lótuuszom, s odalént
kertem az egész táj, hol óriás csiga
kétszarvú dómjával e bölcs bazilika.

De túl már cseh határ... Idegen katonák
s szuronyos szólamok szorítják a Dunát,
mely ma friss ér helyett zsibbasztó pántlika:
áldástalan nézi a hús bazilika.

Egy kis darab *enyim*... De hát hol a *mienk*,
amit épúgy védjen a törvény és a rend?
Hogy bölcs nemzeteken bíró ökök s iga
legyen, miért hagyod, óh szent bazilika?

Ne bánd ma, lelkem! Itt fölülről egyhatár
minden; és kék és zöld, s szálló szem s gyors madár
tanítják, hogy nagy az Isten és kicsik a
nemzetek, és a Menny különb bazilika.

Óh ős Templom! azur architrávod alatt
túrd és áldd meg ezt a csöndes fecskefalat.
Csönd van itt; csak egy-egy kocsi vagy talyiga
zörg föl a városból, s zeng a bazilika.

Mérföldjáró öreg csizmákban a vihar
erretoppan olykor szürke lábaival:
az se soká marad; elszáll és nincs hiba:
mint orgona után néma bazilika.

ÁDÁZ KUTYÁM

Ádáz kutyám, itt heversz mellettem.
Amióta a gazdád én lettem,
ez a hely a legjobb hely tenéked:
nem érhet itt semmi baj se téged.
Rajtam csügg a szemed, hív imádás
együgyű szálán csügg, boldog Ádáz.

Mert boldog ki jámborul heverhet
valami nagy, jó hatalom mellett.
S te jámbor vagy, bár olykor asszonykád
bosszújára megrablod a konyhát
s csirkét hajszolsz vadul a salátás
ágyakon át: jámbor, noha - Ádáz.

Elcsavarogsz néha messze innen,
el is tévedsz kóbor hegyeinkben;
avagy titkos kalandjaid vannak.
Ág tép, gonosz ebek rádrohannak,
zápor is lep, szőröd-bőröd átáz:
ázva, tépve jössz vissza, kis Ádáz.

Visszajössz, mert ugyan hova mennél?
Hol lehetne egyéb helyed ennél?
Szimatokból ezer láthatatlan
ösvény vezet téged mindenhonnan
hívebben, mint bennünket a látás:
minden ösvény *ide* vezet, Ádáz!

Tudod, hogy itt valaki hatalmas
gondol veled, büntet és irgalmaz,
gyötör olykor, simogat vagy játszik,
hol apádnak, hol kínzódnak látszik:
de te bízol benne. Bölcs belátás,
bízni abban, kit nem értünk, Ádáz.

Óh, bár ahogy te pihensz lábamnál,
bizalommal tudnék én is Annál
megpihenni, aki *velem* játszik,
hol apámnak, hol kínzómnak látszik,
égi gazda, bosszú, megbocsátás,
s úgy nem értem, mint te engem, Ádáz!

EGY FONNYADÓ BOKORHOZ

Fonnyadó, sárguló
ribizkebokor,
neked ősz már ez a nyár!
Virágod lehullt,
gyümölcsöd leszedték,
vén galyad is pereg már.

Leveledet görcs
húzza össze, mint az
öreg ember tenyerét;
s éjről amint éjre
tép a kölyök szél,
te kopaszodsz legelébb!
Szerte még a szőlő
érik a napon,
csupa zöld és fiatal;
szerte a virágok
arca kipirul
színük örömmriadal:
csak te ejted el
lombjaid egyenként,
mint pénzét egy bárgyu agg:
lombod közt aszó pár
szem gyümölcs, aludt
vércsöppek, pirosanak:
rajtad egy bolond
keserű magyar fej
égbőlesett szeme jár:
fonnyadó, sárguló
ribizkebokor,
neked ősz már ez a nyár...

CSÖVEK, EREK, TEREK

Bálint-klinika

Csővek,
csővek,
kórházi cellám falain,
hideg és meleg vezeték,
hideg, meleg, rideg csővek
erek,
erek,
erekkel folynak a falak,
erekkel eleven a ház,
eres nagy szürke szörnyeteg;
hideg,
meleg
folyik szét, árad és apad.
Hogy fojt a vattás levegő!
Hő gőzben hullámszik a ház,
piheg,
remeg,
lázás nagy szürke testüreg:
rengnek a falak, bűg a lift,
élő sejt módján minden ágy

hideg,
meleg
vacogó lázakat cserél,
vacogó életet cserél
(az élet árad és apad)
(beteg)
(beteg)
cserél élő és holtakat.
S az élő fullad és fogoly,
de a halott kimegy, kimegy,
mehet,
mehet,
szabad mezők közé, ahol
fölötte föld, alatta föld,
egészséges szép barna föld,
erek,
terek,
és minden sejtek szabadok
és a halott megéled ott
míg *itt* az élő haldokol.

HAZÁM!

A ház

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Áll a régi ház még, zöld zsalúja
mögött halkul anyám mélabúja:
ősz hajú, de gyermekarcú bánat.
Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Itt a szoba, melyben megszülettem,
melyet szemem legelőször látott;
itt a kert, amelyben építettem
homokból az első palotákat.
Amit én emeltem, mind homok volt:
de nagyapám háza bizton áll még
s éveimből, e fojtó romokból
hogyan révébe meneküljek, vár még.

A város

Kelj fel, lelkem, keresd meg hazámat!
Nem egy szűk ház, az egész kis város
mint egy árcipelagus vár nyájas
zöldje közt a tenger akácfának.
Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
Ott a szőlőhegy, a tömzsi préház,
mely előtt ülve ha szertenéztem,
dallá ringott bennem kétség és láz

s amit láttam tejszín napsütésben,
mind hazám volt! Lenn az utca híven
nyúlt alattam, mint a futószőnyeg
és a dombsor hullámozott, mint szívem,
halkan hullva égis a mezőnek.

Az ország, mappa szerint

Röpülj, lelkem, keresd meg hazámat!
Enyhe dombsor, lankatag magyar föld!
S az a róna túl már a nagy-alföld
szemhatártól, ahol a nap támad.
Röpülj, lelkem, röpd át hazámat!
Szemhatártól-szemhatárig, s újra
merre emléked, a halk selyempók
vonja szálát, szállj a rónán túlra,
s át hol állnak a bolond sorompók:
és akármit ír a kard a rögre,
lankád mellől el ne bocsásd bérceid:
ha hazád volt, az marad örökre;
senkiséb bíró, csak ahogy érzed!

Az igazi ország

Szállj ki, lelkem, keresd meg hazámat!
Oly hazáról álmodtam én hajdan,
mely nem ismer se kardot, se vámot
s mint maga a lélek, oszthatatlan.
Álmodj, lelkem, álmodjad hazámat,
mely nem szorul fegyverre, se vértre,
mert nem holt rög, hanem élő lélek.
Galamb álm! s rókák rágtak érte;
odu-féltő kapzsi szenvedélyek.
Az én álmom sohse legyen róka!
Az én tanyám' magassága védje!
Lelkem madár, tág egek lakója,
noha mindig visszajár fészkebe.

Európa

Röpülj, lelkem, röpd túl hazámat!
Hogy röpdtem egykor! Tornokok szálltak,
Montblanc süllyedt, narancsfák kínáltak,
láttam népet, mordat és vidámat:
így találtam nagyobbik hazámat.
Rómát fiús tisztelettel jártam,
mintha őseim városa volna
és Avignon nevetett, mint Tolna,
vígán fürdött egyazon sugárban

és egy lélek font be néptől-népig
messze földrészt eleven hálóba:
egy lélek, egy ország végtül-végig
magát-tépő hazám: Európa.

A glóbus

Röpülj, lelkem, tágítsd még hazámat!
Mily kicsiny a Föld! Mily csöpp melegség
fészke a zord Ürben! Bús kerektség!
Szigete a tér Robinsonának!
Óh röpdölj át kis csillagházamat
s míg e hobbant Robinsonok bambán
ölik egymást, szigetük felejtik
és sohasem ér szemük a partig:
te a végső szirt fölé suhanván
a villanyos messzeségbe kémelj,
tán egy ismeretlen sugarat hoz,
amely úgy jön, dallal és reménnyel,
mint dús hajó vén Robinsonokhoz.

Epilóg

Mégis, lelkem, szeressed hazámat!
Nem neked való az ür hidegje!
Itt a glóbus, a meleg szigetke
s lélekágya szent Európának.
Soha el nem hagyhatod hazámat;
útjaidat akármerre bolygod,
egy országot hordozol magaddal,
veled jön egy makacs íz, egy halk dal
viszed, mint a kárhozott a poklot;
de halálig, mint ki bűn között él,
várja híven az Éden sugáros
türelme: úgy vár reád a város
és a kis ház, melyben megszülettél.

KESERÉDES

Tiszta édesség volt a lelked
az enyém tiszta keserűség.
Óh, hogy öntöttem, hogy keverted,
s egy erős Isten fújta tűzét
- vak kovács - a bolond kohónak,
mely ízek ötvényét koholta.
Ki mondja meg ma már, mi volt a
tied, s mi volt enyém? A szónak
mily kémiaja? Vert eleggyé

összehulltunk, balga tömecspár.
Keserű-eggyé, édes-eggyé,
ezer-eggyé! Ki mondja meg már?
Mert semmi azt nem tudja tenni
sem szépidőnkben, sem telünkben
hogyan ezután ne fogna lenni
halálig minden keserűnkben
valami különösen édes,
csúf bajainkban gyönyörű íz;
sem hogy ne lenne minden édes
nekünk egyszerre keserű is.
Igy járunk, keserédes ikrek,
egyedül is örökre duplák.
Szemeink elvarázsolt tükrök,
füleink a visszhangot zúgják.
Egymást foganjuk s szüljük egyre
lelkünk ízét keverve tarkán.
Míg majd a végső Lakomában
elolvadunk az Isten ajkán.

A GAZDA BEKERITI HÁZÁT

Léckatonáim sorban állnak már, pici
földem a földből kikerítve, könnyű szál
dzsidások módján állnak őrt, hatalmasan
igazságukban; ők a törvény, ők a jog,
erőm, munkám, nyugalmam és jutalmam ők,
s jel hogy *vagyok*; sün-életem tüskéi e
szakadt létben, kizárva minden idegent,
de átbocsátva ami még közös maradt
a testvérek közt: táj varázsát, távoli
egyek pirossát, és a tejnél édesebb
levegőt; mostanában ugyan e szeles
október hidegét is, aki április
karmosabb öccse -

Óh mi edzve karmosabb
öcsökhöz már, kincses tavalyból érkezett
bátyák magunk: mit, hízelegni a modern
szeleknek? Ősz ez! barbár, gyilkos és hazug.
Szemtelen ősz! Nyárnál hangosabb! Csupa vad
zaj, tusa, tánc! Ezer madár alatt a fák
nem ingtak-zengtek ennyire! De élet e
lárma és rángás? Csöndben érik a csira
a föld alatt; halk a termékeny éj; a fű
növése lassú: *ez az élet!* Kertem, ódd
a magvat ami megmaradt kincses tavalynál
füvéből és barbár szelekkel ne törődj!

Jöhet a vad tánc, tépő, részeg, ál-buján
vetközni csontig a virágokat; jöhet
a vak kacaj ápolt növényeinkre; majd
a fehér-csuhás vezeklő, a tél; te csak
maradj a tavaly őre! s ha a jövevény
lenézve így szól: »*Én vagyok az Új!*« - feleld:
»*A Régi jobb volt!*« - Hősi léceid mögött
mint középkori szerzetes dugott a zord
sisakos hordák, korcs nomádok, ostoros
képégetők elől pár régi könyvet: úgy
dugd magvaid, míg, tavasz jöve, elesett
léckatonáid helyén élő orgona
hívja illattal a jövőndő méheit.

MAGYAR SZONETT AZ ŐSZRŐL

Jön az ősz, már hullnak a cifra virágok
szirmai, rongyban, mint farsangi plakátok,
ha süvít a böjti szél: »Nincs szükség rátok!
Már vége a násznak, megestek a lányok.«

Komolyan és szürkén, mint a gőgös szerény,
fiai ringatva ül a termés, helyén,
kész elbocsájtani a Szentmihály szelén
s hős anyaként halni a November derén.

S már érzi az éh nyúl, hogy a fű kopaszabb.
Jajgat a sok madár, folyton vérzik a nap.
Megy a gőzös, Pestre, füstje a földre csap.

Ideges a farkas a gyűrött erdőben.
Ideges az ember szíve a mezőben:
jön valami amit minden ért, csak ő nem.

HÁROM ANGYAL

Három, három, három, három angyal szállt felém.
Egyik fehér, mint a felhő, másik könnyű, mint a fény.
Harmadik úgy hullt a földre az égből egyenesen,
mint egy könny szemből a szívbe, nedvesen és nehezen.
Hogyan óvjam meg az elsőt, hogy ne kapjon foltokat
ujjaimtól? hogyan tartsam szorosan a másikat,
hogy ne tudjon elröpdülni? és az utolsót hova
rejtsem el, hogy senki, senki meg ne lássa őt soha?
Oh jaj, késő! már az első hőszin angyal csupa folt!
És a másik messzeszállott, aki olyan könnyű volt!
Harmadikat szégyenemre látja az egész világ,
mert gyászomban széjjeltéptem lelkem őrző fátyolát.

PSYCHOANALYSIS CHRISTIANA

Mint a bókos szentek állnak a fülkében
kívülről a szemnek kifaragva szépen,
de befelé, hol a falnak fordul hátok,
csak darabos szikla s durva törés tátog:

ilyen szentek vagyunk mi!

Micsoda ős szirtből vágták ki lelkünket,
hogy bús darabjai még érdesen csüngnek,
érdesen, szennyesen s félig születetlen,
hova nem süt a nap, hova nem fér a szem?

Krisztus urunk, segíts meg!

Hallottunk ájtatós, régi faragókat,
kik mindent egyforma türelemmel róttak,
nem törődve, ki mit lát belőle s mit nem:
tudva, hogy mindent lát gazdájuk, az Isten.

Bár ilyenek lennénk mi!

Úgyis csak az Úr lát mindenki szemével,
s hamit temagadból szégyenkezve nézel,
tudd meg, lelkem, s borzadj, mert szemedén által
az Isten is nézi, az Isten is látja!

Krisztus urunk, segíts meg!

Óh jaj, hova bujhatsz, te magadnak-réme,
amikor magad vagy az Itélő kéme?!
Strucc-mód fur a percek vak fövénye alá
balga fejünk, - s így ér a félig-kész Halál,

s akkor mivé leszünk mi?

Gyónatlan és vakon, az évek szennyével
löknek egy szemétre a hibás cseréppel,
melynek nincs csörgője, s íze mindörökre
elrontva, mosatlan hull vissza a rögbe.

Krisztus urunk, segíts meg!

Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?

Szenvedésre lettünk mi.

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya
beállítson majdan szobros csarnokába.

Krisztus urunk, segíts meg!

HALAVÁNY TÉLI RAJZ

Milyen fehér csöndesség ez!
Messze házunk télben ül.
Gyere az ablakhoz, édes!
Csókolj meg és nézz körül!
Süt a nap, elállt a hó már,
mégis pelyhek hullanak:
puhán, halkán, pehelymód száll
pillanat és pillanat.

Gyere, édes, az ablakhoz,
tekints szét az udvaron!
Nézd, a friss, a lágy, a vaskos
szőnyegen még semmi nyom!
Csak a kis szolgáló lába
rajzolódik halavány,
s elvész, mint a Szaharába
egy zarándok karaván.

Szalma közt fagyottan áll a
kert füzes mélyén a kut
intve dermedt jégszakálla
hogyan az év, mint óra, fut.
Jertek apró, jertek sűrű
pillanatok pelyhei
jobban mint e szalmagyűrű
szívünk kútját védeni.

Milyen furcsa füstünk árnya
a túlsó tető haván:
mintha távol emlék szállna
rokon szívbe tétován,
Ki gondolhat ránk e csöndben,
míg körülvattáz a hó?
Titkos lánc nyúl át a földön,
összekötve aki jó.

CIGÁNY A SIRALOMHÁZBAN

Úgy született hajdan a vers az ujjam alatt,
ahogy az Úr alkotott valami szárnyas
fényes, páncélos, ízelt bogarat.

Úgy született később az ajkamon, mint
a trombitahang, mint a trombitahang
katonák szomjas, cserepes ajkain.

De ma már oly halkán, elfolyva, remegve jön
mint beesett szemek gödreiben
remegve fölcsillan a könny.

Nem magamért sírok én: testvérem van millió
és a legtöbb oly szegény, oly szegény,
még álmából sem ismeri ami jó.

Kalibát ácsolna magának az erdőn: de tilos a fa
és örül ha egy nagy skatulyás házban
jut neki egy városi zord kis skatulya.

És örül hogy - ha nem bírja már s minden összetört -
átléphet az udvari erkély rácsán
s magához rántja jó anyja, a föld.

Szomorú világ ez! s a vers oly riadva muzsikál
mint cigány a siralomházban.
Hess, hess, ti sok verdeső, zümmögő, fényes bogár!

Ha holtakat nem ébreszt: mit ér a trombitaszó?
Csak a könny, csak a könny, csak a könny hull
s nem kérdi, mire jó?

POLITIKA

Martinuzziak kora jött újra. Összeszorított
fogak, keserű alkuvás, erdélyi ravaszság.
Már látom a csukott ajk s nyitott szem hőseit.

A régi fények égnek még előttünk, se fogyva, se lengve:
de lábunk óvatos, hogy el ne tiporjuk vetéseinket,
és szóltan, tartott, lélekzetfojtott lett bennünk a Hit.

Óh, vetéseink, gyenge kis magvaink, sarjadjatok fűvé
gyűljetek pázsittá, duzzadjatok bársonnyá, kezdjétek szőni
a reményszín szőnyeget a Nap sugárlábai alá!

Most harcol ő a Tél óriásaival. A gazda
vár, kinéz, kerítést csinál, öntöz. A nagy vizek
zúgnak már. Vigyázni kell. Vésszel és áldással jön a Láng.

ISTEN GYERTYÁJA

Engem nem tudtak eloltani:
élek és itt vagyok, itten!
Pedig nagy világ-szelek elé
emelted hős, vak, kicsi gyertyád -
mit akarsz velem, Isten?

Inog a láng már és tövig ég
bölcs, szent, konok kezeidben. -
S új szelek jönnek, fattyu-vihar,
vakarcs-poklok szégyen-fuvalma -
mit akarsz velem, Isten?

Szégyen-szél, fattyu-lehellet is
zord annak, aki meztlen:
gyötörni tud, eloltani nem,
míg viaszom csöppig kisérom -
mit akarsz velem, Isten?

Mért tart magasra nagy tenyered?
és milyen éj vize zúg lenn,
hol sisteregve kisenvedek
ha majd kegyetlen beledobsz, hogy
körmödre ne égjek, Isten?

MEDVE-NÓTA

Fordul a világ, kiborúl alólam.
Megkapaszkodtam peremén egy dombnak.
Kis ház, börtönöm vagy-e? csillagnéző
tornyom-e? Barlang

kell a medvének, ha megunja táncát
a vásár padján s kiszökik magányos
bérc közé; mint én vonulok most tüskés
bérci-magamba.

Más vagyok mint más. Magasan, tüskésen,
így kell már élnem, s ha te nem volnál itt,
tán nem is látnék melegebb szemet zord
csillagokénál.

Más vagyok mint más. Minek is tagadnám?
Lásd, a föld kibillen alólam, és mint
visszatérő láz, kamasz éveim vad
gőgje megújul

s mindentől eltép. Köszönöm, hogy itt vagy.
Szólj egy szót, s én úgy teszek egy szavadra,
mint szökött mackó ha vidám kedvében
bérci közt új

táncra áll kétláb a vadonban; mancsán
zeng a cintányér ami rajta még; az
éji vándor hallja, megáll, s az erdő
titkain ámul.

HOLT PRÓFÉTA A HEGYEN

Nyájas magasságban csüng a dombtetőn a ház,
de én mordan ülök benne, mint Jeremiás.

Hozza postámat a posta. Ujság és levél
mintha mind olyanról szólna, aki rég nem él.

Hol a sok *netán* és *hátha*? Meghalt a jelen,
s ami hír fülembe ér, mind csak történelem.
Elsüllyedt a világ és nem maradt élve más:
dombon ül s fejet csóvál a mord Jeremiás.
Eltűntek és elsüllyedtek, s talán így a jobb:
míg itt voltak, kínzóbb volt hogy egyedül vagyok.
Hozza postámat a posta: mennyi hír, divat!
Engem nem visznek magukkal, föl nem oldanak.
Mindegy! a világ süllyed vagy én lettem halott:
akként élek mint akik már Változatlanok.
S mordan nézem hogy köröttem a vak élet hal,
mint egy holt próféta kit már senki úgyse hall.
Mint a nyiltszemű halottak kiket régidőn
barbár törzsük künnhagyott a nyájas dombtetőn.
Hozza postámat a posta: mennyi rossz madár!
Be jó hogy csőrük csapása egy cseppet se fáj!

DZSUNGEL-IDILL

Jer ki, kedves, az esőtől minden újra friss.
Láttad, hogy kinyílt a másik georgina is?
Ne ne vess! Csak pár szál virág tipeg körülünk:
de legalább mindeniknek külön örülünk.
Hajdan rengetegbe vágytam, legiónyi vén
góliát fa sűrűjébe, kicsi Dávid én.
Érzéssel fújtam tanítóm csitri dallamát:
«Árnyas erdőben szeretnék élni nyáron át!»
De ma lásd, oly rémes erdő zaját hallgatom,
s ennen életem mögöttem olyan vak vadon!
Éjjel is magába húz egy ingó sűrűség,
hol az ijedt álom jár és zsombékokra lép.
Jer hát, jó itt csöpp kertünkben, mely ma újra friss!
Örülj, hogy kinyílt a «másik» georgina is.
Nékem ez a pár fa-alja époly dús világ,
mint a legnagyobb erdőség, «élni nyáron át».
Fű között szemem ha lát egy pöttöm bogarat,
vele megy veszélyes útján, dzsungele alatt,
s tudja, mily tér egyik diófától másikig,
hol ezer csoda burjánzik, ezer rém lakik.
Sohsem ér a kert végébe. Elég messzeség
elérni a ráncboruló levelek közé,
amik olyan illatosak és keserűek,
mint e nyár, melyet alattuk élni jó veled.

ZENGŐ LÉGYPOKOL

Fekszel az ágyon s nézed félsötét
betegszobád meszelt mennyezetét,
mely mint az élet pusztaága nyúl
közted s a szabad ég közt makacsul.

Fehér a mennyezet, de egyhelyütt,
ahol a füstös olajlámpa függ,
koromfolt, másutt zápormosta nyom
Polinéziát rajzol a falon.

Felfelé fordul lábbal téveteg
járnak e mappán szerte a legyek,
mint egy semmibe-lógó sivatag
szikes rétjén a csúf sötét vadak.

Messzebb egy légvonatban lobogó
enyves pántlika leng: a légyfogó;
rajt elfogott legyeknek tízei
s halálíg tartó kínjuk zengeti.

Te hallod s mintha vergődő saját
lelked sötét zengését hallanád;
szárnyát veri, halálos csöpp fogoly,
s röpül a Föld, a zengő légypokol.

Ottkünn az eső megered s kopog,
mint majd ítéletnapján a dobok
s mindent valami nagy magányba zár
szennyesen és puhán a sár, a sár.

A NAP NEM EMLÉKSZIK A CSILLAGOKRA

Zengve s lámpákkal, mint a szinpadok
láza s tragikus szárnyakon suhan
tünte felé a rövid nyári éj.
Oh éjszaka, aki naponta meghalsz,
taníts meghalni! Mennyit ültem e
hegy fölött, a hajnalok karzatán
s tünődtem, milyen a halál? de egy
csillagot sem értem még rajt, mikor
a semmi mögé elbútt! sem a percet,
mikor elhallgat a tücskök zenéje.
Minden úgy tűnt el, lopvást, mint az álom,
s a nap nem emlékszik a csillagokra.

Igy tűntök el hát ti is, életem
csillagai, és mint az égi morzsák
oldódtok szét? akik ma oly makacs
tüzekkel ültök egemen, kegyetlen
kivilágítva, mint a fájdalom

a test valamely zugát, mely talán
nélküle boldog volna és aludna.
Oh életemnek csillagai ti,
kemény morzsák vagytok, és nem tudom,
el tudtok-e majd olvadni a Nappal
meleg szájában? vagy ha majd utam
véget is ér már, Isten e keserves
moccanása, tán megtapadva porként
vak szemcséitek még sajogva fájnak
a fénylő semmiség csigahúsának?

VERSES NAPLÓ

Esztergom, Előhegy 1932 nyarán.

*Naplót írni... Akkor írtam naplót, mikor gyermek voltam
s napjaim simán gurultak, mint a fűznivaló gyöngyök.
Jaj, egy élet is kevés már, és egy nap is sok nekem!
Én már csak az órák képét festegetem, mint a piktör,
aki ugyanazt a tájat reggel, délbén, délután és
este újra s újra festi, fények játékát tanulja;
én is óráról órára, ahogy jön és megy a felhő,
lelki fényeim játékát festegetem újra s újra,
fények és árnyak játékát, amik jönnek és eltűnnek,
de versem mint fénysugár, a távol űrbe viszi őket,
a jövőbe, mint a fénysugár a táj képét az űrbe,
ahol él és száll örökké, az Isten szemébe gyűlve.*

(Reggeli hat óra)

Nem zene még, nem zene még ez.
Mégcsak hangolnak a zenészek.

Most apad az álmok vize.
Kenderice. Kenderice.

Fészek csippen... Rigócska rikkan...
vagy kakuk zeng föl innen-onnan,
emberi hangon, mint egy titok,
amit a morc éj elhallgatott,
de már nem állja és kibuggyan
itt is, ott is, a bokorban.

Nem zene még ez, nem zene...
A hajnali óra üt bele.

(Hét óra)

S én hallgatom, ködből, mint a vak,
hogy múlnak a hajnali órák.
Életem órái múlnak.

Folyton rövidülő életem
órái múlnak zengve.
Ércesen múlnak ők, öblösen.

Zengés, de nem zene még ez, nem!
Azt az órát én meg nem érem...
Zenétlenül, így kell végeznem...

Ottkünn tyúk kárál, szarka csörög.
Ki a vendég akire várjak?
Az ablakon egy dongó nyöszörög.

S mily emberi hangon szól a kakuk!
Mintha önmagát csúfolná...
S a szél is kezdi már: zúg, zúg, zúg...

(Nyolc és fél kilenc közt)

Itt a legnagyobb átok a szél.
Ilyenkor kezdi s csak este ül el.
.....Mit álmodtál, kedvesem?

Fülemüle is szólhatott az éjjel:
mi nem hallottuk, mi aludtunk mélyen.
Mi már hiszen falusiak vagyunk.

Falusi gond űz minket. Most vakolnak
a kőművesek. Villany ég maholnap
s olaj nem fogja kormozni falunk.

Fülemülével nem gondol a gazda.
Terraszokat rakattam sárba-gazba,
Mint felvigyázó botos babilón

rabok nyüzsgését, vagy a polinézi
gyarmatos, néger szolgáit ha nézi,
úgy állok fönn a lépcsőfordulón

sárga kalapban. S órahosszat nézem
a munkát. Pedig sem évem, se pénzem
kis gyarmatunk álmára nincs elég.

Játék ez. Sem úr, sem úrnál dicsőebb
munkás nem vagyok. Csak úgy nézem őket,
ahogy hallgatjuk a fülemülét.

(Később)

De nem fülemüle muzsikál, hanem a szél zakatol,
minthogyha hosszú táviratot kopognának valahol;
kopog, fűrészel, von, csikorog: dróttalan Morse-jelek,
érthetetlen s végérthetetlen sziszegés a mezők felett

s dombokon át, idegesítő izenet egy idegen
vidékről. Valahol lehült a levegő hirtelen
s mert egyetlen életbe kötve e földön száz távoli táj,
ami egyik oldalon történt, az a másik tájon is fáj.

Elbúvok a forró nyárban, egy kis hegyen búvok el én,
de búhatnék vad préríken, vagy rejtek völgyek ölén:
a világtól nincs föld elzárva. Rámkopog, megcibál,
utánam nyújtja hideg kezét egy szomszéd éghatár.

(Már tízre jár)

Hozzák a postát, nem a postás,
mert ide föl se jön a postás,
hanem a kis cseléd, Mariska:
piros szatyrával ő a posta.

Jön és jön. Emelik a lépcsők.
Hozzák felém híreit és őt.
Kék, szélesfodráú könnyű szoknya
száll terraszokról terraszokra.

Jön, jön, naivul, mint a végzet:
nem tudja, mit tart a kezében.
Úgy jön ujsággal és levéllel,
mint Aeolus lánya a széllel.

Mindig megdobbanok ha látom.
Mily szelek fújnak a világon?
Ing a domb, leng a ház, s nyugalmam
hajlong mint a levél az ágon.

(Délelőtt)

Hajlongj csak ingj remegj te bűnös nyugalom.
»Mit álmodtál, kedves?« - kérdeztelek elébb.
Nekem mindig vádló, rossz álmaim vannak:
nem szégyen-e társa ma a nyugalomnak?

Veszem a fűnyírót s a fanyeső ollót;
megyek, hol a zsering s vad gaz összetorlott,
ami, munka hijján, megfojtja a kertet,
mint a gondolatok hálója a lelket.

Jó volna irtani, munkában izzadni;
emberi törvényt a vak bozótnak szabni.
Ami Istentől van, rendetlen, vad dolog:
csak azt mondom rendnek, amit én rajzolok.

Oh gonosz természet! ellenséges világ! -
Szakállas burjánzás, engedetlen csirák!
Oh irtó mámorom! oh gyilkos gyönyöröm!
Kemény fonadékát vágom, ölöm, töröm...

Megdől ollóm előtt a tüskés gyülevész.
Meginog és poshadt, kusza boglyakba vész.
Vágom hatalomban, átforrósult hitben:
a nap úgy néz rám, mint zsarnokra az Isten.

Kábulok. A szemem lehunyom. Mi haszna?
Nagyonis sokáig bámult már a gazba.
S tudom, majd ha este elfujom a lámpát,
szobám éjében is füvet és torzsát lát.

(Ebéd után)

Ebéd után, elpilledve, tompán
benn ülünk a függönyös verandán.
Kávé gőzöl, édes-erős illat.
És a pasziánszot rakja ujjad.

Csészémbe nézek, hol a cukornak
nyomán apró szökőkutak forrnak;
s arcom visszanéz, mint bűvös körből
egy fekete, kerek jóstükörből.

És a kártyák hullnak az asztalra,
piros szivek, zöld levelek, sorra,
mint az ősznek piros és zöld gallya
hull majd nemsokára az udvarra.

Oh mondd, hol a tükör, hol a kártya,
amely megjósolja és beváltja,
hogyan hány nyáron ülünk még mi itten
ilyen polgárilag és meghitten,

óciumban ómód elhúzódván
és remegve hogyha jön a posta?...
Igy múlnak életem órái:
kártyaejtő ujjaidra várni,

míg kislányunk hintáz lent a kertben:
eltűnik az egyik másodpercben,
majd fölbukkan újra, mintha szállna,
karjait mint szárnyakat kitárva.

(Fél három)

Költő vagy, csupa szeretet:
szereted-e a legyeket?
A délután oly fülfeteg!
Pihenni próbálsz: nem lehet.

Olvasni próbálsz: halk, potom
fátyolszárny csikland orrodon;
majd hirtelen fülön kotor
egy rebbenő kis légsodor.

Ezerszer hessented tovább:
ezerszer visszaszáll reád,
mint kinos emlék, pici vád,
mely nyugtot egy percig se hágy.

Pici mint kisujj-körmötök
s eleven mint az ördögök
s puha mint száraz, puha csöpp,
mellyel a világ arcbaköp.

Költő vagy, csupa szeretet:
szereted-e a legyeket?
vagy ölnél, ölnél, ezreket,
hogyan megvédd bús kényelmedet?

Menj ki ahol a szabad ég
lesz szobád: kisebb nem elég,
hogyan megférj és békibe légy
a léggel, és veled a légy!

(Négy óra felé)

Zeng, placcsog a szélben a vitorlaponyva.
A pallér a beton lágy husát paskolja.
Csüggedt szemmel kérdez az üres délután:
Mit csinálsz most, gazda? Mögübük állsz újra

sután? avagy veszed újból a fűnyírót?
Nincsen egyéb dolgod? más kert amit munkálj?
más gaz, mint e szegény füvek, amit gyomlálj?
Szólogatom magam, mint aki poéta...

Nyílt írógépen leüllekszik a por.
Nem furcsa-e, kedves, így idehúzódva
élni (s tán egy kicsit táblabíró módra)
egy írógéppel, mint tört vitéz egy rokkant

gépfegyverrel: aki elmaradt egy dombon
s messze látja, hogy a babér ellenérő
mindent befon, nincs jog, s a kuszára görbedt
igazságtalanság fölveri a völgyet -

óh halálos dudva! hol a szívós indák
s lombok poshadt árnya alatt az isteni
igazság beteg lesz s nem bír lélekzeni -
Az az igazság is, aki bennem lakott,

így fult ki s hullt ki e kis házba, mely mintha
nem is tér, de idő távolában ringna
egy tünt, naiv század hét szilvafája közt...

(Ötől hatig)

Úgy érzem, mint aki tisztásra menekül:
mindenfelé erdők s szörnyek veszik körül;
küzdött ellenük, de most attól is fél, ha
egy levél a szélben lába elé röpül.

Nincs erdő köröttem. Állok zöld domb ormán
nagy folyó, kis város szeliden néz föl rám;
s már a szél is megáll, hirtelen elhallgat,
mint a ventilátor amit lecsavarnak.

Alig olykor-olykor egy ágyuhang dördül:
katonagyakorlat moraja a völgybül.
Folyón innen és túl két kis szomszéd ország
lapdázza fülembe a jövő harcat.

S már a pallér szedi szerszámát s hazatér.
Messze tütül egy gyár: a munka véget ér.
De a csóvás bomba egész éjjel dörög
s a gyanu virraszt az alvó világ fölött.

(Nyolc óra)

Nézd: tologatja festett
kulisszáit az este
giccses alkonyat.
Páthosszal, tragikusan
színpadról lecsusszan
a vén színész, a nap.

A házfal rózsaszín már:
őr diófánk ír rá
idegen betűket.
Mint Belshazárnak ódon
falára mozimódon
égi vetület.

Bazilika gömbje
keresztjét zord ökölbe
szorítva emeli.
Zordan nyújtja a Béke
jelét a baljós égbe,
mely vérrel hullt teli.

Vérét fölítatják
a szürkületi vatták.
Árnyék elborít.
Bezárul a diófa,
leveleivel óva
magányát s titkait.

Oszlopba, háztetőbe,
koppanva, beütődve
bőregér csap át.
Gyertya lobban égni,
s száz pille összevéti
az életet s halált.

S száz kandi szemer láng
pislog egyszerre fel ránk:
a város villanya.
Köztük e fölébredt
csillagos földi égnek
tejútja a Duna.

(Kilenc után)

Kisleányunk nem akar még lefeküdni, elaludni:
még nem játszott eleget ma, panaszkodik síró szájjal.
Igy sírunk talán ha majd a Halál akar ágyba dugni:
mikor már rég megbékéltünk a mindennapi halállal.

Te fáradtan jössz a kertből, palántáid látogattad,
mint egy kastély szent úrnője völgyi falvak szegény népét:
tarkakendős porleányok vettek körül, a virágok.
Jer, szép várúrnőm, halkléptű tollas szerecsen szolgálaink
leeresztették mögöttünk fölvonóhidját az éjnek.
Jer, kigyúl királyi cellánk... kigyúl a szerény olaj,
melynek lángja éppoly könnyen ful koromba mint az élet.
Nagy, esetlen cigány prücskök ugrálnak ajtónk körül.

Nemsokára itt is villany ég; a föltépett falakban
ideges drót várja már az áram lázát, mely a város
élő hálójába kapcsol. Fényben fognak úszni függő
kertjeink, s e hegy mely István király óta szomorú.

Fényt, óh mily rég szomjaz rá bús telepünk! Fényt, és több fényt és
mindig több fényt! Ne maradjon egy homályos zúg a földön!
Gyúljanak ki planétánknak útjai és rétjei!
Ragyogjon mint boldog gyarmat fekete puszták között
s mint egy fényes röpülőgép szelje át a vak eget!
Fényt, óh tiszta fényt! Ne kelljen pötty kezednek kormos lámpát
gyújtogatni többet! és ne ácsorogjunk, mint e prücskök,
búsan, félig nyílt ajtóknál, a fények küszöbjein!

Fényt és fényt! Már mint a Néró fáklyái, magunk is égnénk,
csak hogy fény legyen! Nincs lepke szomjasabb, halálosabb
mint mi e petróleummal világított vak viskóban
e homályos hegy hullámán - mint ki egy szál deszkán úszna
a sötét tenger fölött, mely minden percben összezsap!
Vigyázz, jól fogózzunk, édes, el ne ereszd vállamat!
Messze vad rakéta pattog s az ország bús útján járó
gépkocsik sugárseprője ablakunkon be-becsap.

MINT KÜLÖNÖS HIRMONDÓ...

Mint különös hírmondó, ki nem tud semmi ujságot
mert nyáron át messze a hegytetején ült s ha este
kigyultak a város lámpái alatta, nem látta őket
sem nagyobbak, sem közelebbnek a csillagoknál
s ha berregést hallott, találgatta: autó? vagy repülőgép?
vagy motor a síma Dunán? s ha szórt dobogásokat hallott
tompán a völgyekben maradozva, gondolhatta, házat
vernek lenn kőművesek, vagy a rossz szomszéd a folyón túl
gépfegyvert próbál - oly mindegy volt neki! tudta,
balga az emberi faj, nem nyughat, elrontja a jót is,
százakon át épít, s egy gyermeki civakodásért
újra ledönt mindent; sürgősebb néki keserves
jussa a bandáknak, mint hogy kiviruljon a föld és
a konok isteneket vakítva lobogjon az égig
szellem és szerelem - jól tudta ezt a hegyi hírnök
s elbűt, messze a hírektől; de ha megjön a fűttyös,
korbácsos korhely, a szél, s ha kegyetlen a távolodó nap
kéjes mosollyal nézi, hogy sápadnak érte öngyilkos
bánatban elhagyott szeretői, a lombok és ingnak,
mint beteg táncoslány aki holtan hull ki a táncból:
akkor a hírnök föláll, veszi botját, s megindul a népes
völgyek felé mint akit nagy hír kerget le hegyéről
és ha kérdik a hírt, nem bír mást mondani: ősz van!
nagy hírként kiáltja amit mindenki tud: ősz van!
úgy vagyok én is, nagy hír tudója: s mint bérce annál több
forrás feszíti, mennél több hó ül fején, öreg szívem
úgy feszül a szavaktól; pedig mi hírt hozok én? mit
bánom a híreket én? forrong a világ, napok állnak
versenyt az évekkel, évek a századokkal, az örült
népek nyugtalanok: mit számít? én csak az őszre
nézek, az őszt érzem, mint bölcs növények és jámbor
állatok, érzem, a föld hogy fordul az égnek aléltabb

tájaira, s lankad lélekzete, mint szeretőké -
óh szent Ritmus, örök szerelem nagy ritmusa, évek
ritmusa, Isten versének ritmusa - mily kicsi minden
emberi történés! a tél puha lépteit hallom,

jó a fehér tigris, majd elnyújtózik a tájon,
csattogtatja fogát, harap, aztán fölszedi lomha
tagjait s megy, hulló szőrétől foltos a rétség,
megy s eltűnik az új tavasz illatos dzsungelében.

TREMOLO

Nyugtalan érzékenységeim, kései gyermekfélelmeim remegései, ne szégyeljétek magatokat!
Halljátok a talpra riasztató, élni biztatgató, vigasztaló példázatokat.

Remeg a vonat alattad, addig remeg, míg szalad, azért remeg, mert nem áll.
Ülj csak remegő párnádon: koporsód párnája majd nem fog remegni már.

Mennél jobban reszket, annál jobban csillog, sűrűbb ezüsttel a nyárfalevél.
Remeg a csillag mig ég, a gép mig dolgozik, a szív amig él.

Remegsz, ne bánd, remegj csak! remeg a párna alattad, a nyárfasor elrohan.
Gyerekségem, idegességem, remegj csak, a remegésben a remény is benne van.

Remeg a táj is kétfelül, s nézd, jobbra-balra milyen más, kétféle színű a két
karéj amire minden vonat mindig szétvágja az ég kerekét.

Mert az egyik mindig szürkés vagy barnás, s felhőtelen is komorabb;
s a másikán még a köd is fehér, mert rangrejtve mögötte jár a nap.

Remeg alattad a párna, s tűnik a táj, szalad a nyárfa! Erdő és hegy elmarad.
De megy veled estig, s kései gyermekfélelmeid remegései közt veled remeg a nap.

CSAK POSTA VOLTÁL

Ki úgy véled, nyomot hagysz a világnak,
kérdézd a szőnyeget mely dupla lábad
nehezét únja s rímét ismeri:
marad-e rajta valami magadból,
vagy csak az utcán cipődre ragadt por
amit emlékül továbbadsz neki?

Aztán menj ki és kérdezd meg az utcát
melyet oly égve és merengve futsz át
naponta többször hogy már, azt hiszed,
minden ház lelked mély színeit itta
s lelked rongyait lengi mindenik fa
s a sarki szél is tégedet sziszeg,

kérdezd és olvasd amit rájuk irtál,
s vedd ki a szélből mit beléje sirtál
mint gramofonba mely megörzené:

miről beszélnek? Régibb otthonodról
s a vad hegyekről, melyek alul egykor
közéjük jöttél, s amelyek felé

emléked visszanéz közülük; ez vagy
te, ez az emlék! egy csöpp Fogaras vagy
Pest közepén, azt hordasz és vetitsz,
s ha árnyat festesz a város falára,
az csak a hűvös havasoknak árnya,
mely rádtapadt s amelyet közvetitsz.

Nem! hiszen ott is csak valaki voltál,
és a hegyekkel egy csak ott se voltál.
Mi voltál ott? keresd tovább magad!
Ott nyájas szállótökeket cipeltél
s a barbár csúcsoknak *nemet* feleltél,
mert szülőfölded felelt általad.

Nagyapád háza s a szelid Dunántul:
de abban se lelheted igazánbul
magad lelkét, lázadó siheder!
Más voltál ott is! más táj, messzebb utak
voltak még amik rajtad áthuzódtak
s csak posta tudtál lenni és meder.

Életed gyenge szál amellyel szőnek
a tájak s mult dob hurkot a jövőnek:
amit hoztál, csak annyira tied
mint a por mit lábad a szőnyegen hagy.
Nem magad nyomát veted: csupa nyom vagy
magad is, kit a holtak lépte vet.

BETEG-KLAPANCIA

Látom a ködöket,
téli reggeleket,
hétfőket, keddeket,
napokat, heteket...
Nem írok verseket,
Beteg vagyok, beteg.

Beteg vagyok, beteg,
Nem írok verseket,
nem zengek éneket...
Csak egy pár szót nyögök
vagy inkább köhögök:
beteg vagyok, beteg.

Régi időm elmúlt,
régi kedvem fordult.
Ki volt hivem, elbujt,
hírem, nevem elhullt,

erőm veszni indult,
pénzem sohasem volt...

Mondd, van-e jussod már
hogy így nyögj és kántálj
mint unott koldusszáj?
Ki hallgat terád már?
Naphosszat motyogd bár
hogy itt fáj, hogy ott fáj...

Künn a fagy közelít.
Öröm, gond közelít.
Karácsony közelít.
A hegyek hátait,
fenyőfák sátrait
ünnepre meszelik.

MINT FORRÓ CSONTOK A MÁGLYÁN...

Nem az énekes szüli a dalt:
a dal szüli énekesét.
Lobbanj föl, új dal, te mindenható!
Szülj engem újra, te csodaszép!

Most beteg a testem. A földi
vágyak messze nagyon...
Mint ropogó csontok máglyán,
heverek forró ágyamon.

Barátaim elhagytak engem:
egyedül maradtam már.
Lelkemet kiürítettem,
mint aki nagyobb vendéget vár.

Úgy fekszem itt, mint a föniksz,
ki félve reméli a tüzet,
amelyen el fog majd égni
s amelyből újraszület.

Lobbanj föl, röpíts el engem
piros szoknyáid között:
egy dallal ölöm meg azt aki
voltam, és már más leszek.

Nem az énekes szüli a dalt:
a dal szüli énekesét,
Lobbanj föl, új dal, te mindenható!
Szülj engem újra, te csodaszép!

BOTOZGATÓ

A rügy a fán - mint ifju arcon
a pattanás - kiütkezött.
Vén életemmel sántikálok
a csecsemő zöldek között.
Botom dühödten üt a fűbe,
szívem irigy és izgatott:
ez a szerény tavasz kicsúfol,
hogyan telhetetlen agg vagyok.

Mint ki ráijed hogy hamar járt
s céljához túlkorán elér:
lassabban lépek, majd megálllok...
Éveim nyilallnak belém.
Botom szédülve döf előre,
mint ha az út sötétbe lejt.
Lejtő ez, minden léptem egypár
másodperccel mélyebbre ejt,
s úgy érzem, csúszok, elmerülök...
És majd kinyílnak a rügyek.
Vadmeleg bálokon kibontják
csipetke legyezőiket.
A legyezőkből csupa szárny lesz!
De én csak süllyedek süket
botommal, míg fölöttem elszáll
az egész szárnyrakelt liget...

Már száll is... Az ágok, a bokrok...
lányok ruhája... száll, suhan...
Csak én botozok botladozva,
a könnyűek közt súlyosan.
Oh hogy szeretnék megfogózni
valami lomb vagy szoknyaszárny
fodrába: mind szakadna, tűnne,
mint tüske közt a pókfonal.

Lomb nincs is még! Csak a rügyecskék
bujtak ki, pirinyónyi zöld
nyelvek amik nyalják a szellőt.
Az egész liget nyelvet ölt.
Nyelveket ölt reám az erdő...
Koppanj nagyot, mogorva bot!
Ez a szerény tavasz kicsúfol,
hogyan telhetetlen agg vagyok.

A GONOSZ HORTENZIÁK

(Villa Leoncavallo, *Lago Maggiore*.)

Mint nálunk az orgonák,
ugy sövényzik itt a kertet
a gonosz hortenziák.

Milyen gazdag és buja
ez a sok hortenzia!
Kéjük, ahogy elhajolnak,
mint az esti égnek kékje,
bágyadt rózsaszínbe olvad.

Elhajolnak, mert a nyár
virágának vége már,
bár a bokrok, bár a fák
nem törődnek novemberrel,
megtartják a szép ruhát,

és az ég is csupa kék
s mint öröktüz, a nap ég
és a termés csupa tarka
s mindig friss vérrel hasad
a gránátalmáknak ajka.

Ki bocsátja meg nekem
ezt a kéket az egen?
és a földön ezt a zöldet?
és e vén nap telhetetlen
lángját, és a sok gyümölcsnek

buja husát, jó ízét?
s a szikrázó tó vizét?
a felhőt, mely vertarany?
s a gonosz hortenziáknak
szépségét hogy céltalan?

Hogy adok majd otthon számot
a sok lombjavesztett fának?
Óh pazar, hiú világ!
Vezekeljetek helyettem,
hervadó hortenziák!

RESTSÉG DICSÉRETI

Örök feladatban élek,
mint a befogott diák.
Nem ismerek szabadságot,
csupán felszabadulást.
Mennyi munka, vád, ígéret!
Multam foglya vagyok én.
Igy fonódik önnön únt
hálóiiba aki vén.

Be jó volna szabad lenni,
ujra ifju és szabad,
kit e földön nem nyügöz még
se szerep, se feladat!
Nekem már csak ritka-ritkán
mosolyog egy pillanat,
bús diákként, lecke végén,
visszalopni magamat.

Szép szabadság, tarts soká,
ne tűnj mindjárt semmibe!
Kezdhethnék most ami tetszik...
és nem kezdek semmibe.
Félek minden új munkától:
mind csak új rabságba ránt,
Gyülölöm az első lépést,
mely megköti az irányt.

Óh az átkozott első sor,
mely ha a papíron áll,
mint egy szigorú egyenlet,
mind a többit vonja már!
Amig tiszta, úgy írom
tele, ahogy akarom...
Csak a resté a valódi
gazdagság és hatalom!

Hófehér lap a jövődő,
teljes és határtalan
szabadság, mig nem mozdúlok.
Mért tegyek hát énmagam
talpam alá síneket?
szemeimre ellenzőt?
Mért vesztsem el egy útnyi
keskenyért a nagy mezőt?

Igy tesz tétlenné a tettvágy.
Ajkam annyiféle hang
ostromolja hogy már néma.
Szó, dal, alkotás, kaland
int felém, de basamód
nyúlok én el lankatag,
míg a világ fut s az évek
rekordokat ugranak.

Én már tavaly is itt ültem,
ahol az idén ülök.
Toll helyett egy szivart rágok
s feledem hogy vénülök.
Pedig jön-jön a sötétség,
a hegy árnya egyre nő
s szemem előtt mind szűkebbre
zsugorodik a mező.

BÚCSÚ A NYÁRILAKTÓL

Búcsúznunk kell újra, kicsi ház,
s egyre nehezebb a búcsuzás.
Hányszor látlak, ki tudhatja, még?
Hány nyarat fog adni még az ég?

Az idei zord volt és fukar.
Kárpótolni talán most akar.
De pávázhat a nap tolla már:
kései nyár, nem igazi nyár.

Óh e párás, pávás lomhaság!
Félszegen nyujtózik a faág
S olyan tarkák, merevek a fák,
ahogy pingálná egy kisdíák.

Mint a dróton csüggő művirág,
lanyhán ling-lóg szárán a virág,
S néma s fényes az egész világ,
mint üveg alatt egy mű-világ.

Mint egy akvárium fenekén,
idegen nagy csendben járok én.
Körülöttem sok halk szörnyeteg,
jövőm félelmei, lengenek.

Isten veled, kicsi hegyi ház!
Nem soká tart már a ragyogás.
Szétroppan a kék üveg, az ég,
Beszakad a zápor és a szél.

S én futok, mint aki menekül,
Mint ki nem bírja ki egyedül,
Mint vihar jöttén a kósza juh
nyáját keres és karámba bú.

Én tudom, hogy ez a béna csend,
ez a vak fény gonoszat jelent.
Jön az ősz és életem is ősz:
Óh jaj, mit hoz őszömnek az ősz?

Ha egyszer a fürgeteg beront,
mit ér, hogy ily tarka-szép a lomb?
Ami legszebb és legpirosabb,
az fog hullni leghamarosabb.

Remegnek a gyenge levelek,
mint siralomházban a fejek.
Az egész táj szép siralomház.
Isten veled, kicsi nyári ház!

Engem a város karáma vár,
Te itt maradsz, őszi tarka táj,
Eldobott rajz, míg majd a vihar
letöröl nedves spongyáival.

CSILLAG UTÁN

Ülök életunt szobámban,
hideg teát kavarok...
Körülöttem fájás-félés
ködhálója kavarog.
Kikelek tikkadt helyemből,
kinyitom az ablakot
s megpillantok odakint egy
ígéretes csillagot.
Ó ha most mindent itthagynék,
mennék a csillag után,
mint rég a három királyok
betlehem-i éjszakán!
Gépkocsin, vagy teveháton -
olyan mindegy, hogy hogyan!
Aranyat, tömjént és mirrhát
vinnék, vinnék boldogan.
Mennék száz országon át, míg
utamat szelné a vám.
»Aranyad tilos kivinni!«
szólna ott a vámos rám.
»Tömjéned meg, ami csak van,
az mind kell, az itteni
hazai hatalmak fényét
méltón dicsőíteni«.
Százszor megállítanának, -
örülnék, ha átcsuszom:
arany nélkül, tömjén nélkül
élnék hozzád, Jézusom!
Jaj és mire odaélnék,
hova a csillag vezet,
te már függnél a kereszten
és a lábad csupa seb,
s ahelyett hogy bölcsőd köré
szórjak tömjént, aranyat,
megmaradt szegény mirrhámmal
keserűszagú mirrhámmal
kenném véres lábadat.

AZ ELBOCSÁTOTT VAD

Nem hiszek az Elrendelésben,
mert van szivemben akarat,
s tán ha kezem másképp legyintem,
a világ másfelé halad.
Mégis érzem, valaki néz rám,
visz, őriz, ezer baj között,

de nem hagy nyugton, bajt idéz rám,
mihelyt gőgömben renyhülök.

Ez a valaki tán az Isten
akitől bujni hasztalan.
Nem hiszek az Elrendelésben,
de van egy erős, ős uram.
Már gyermekül vermébe ejtett
s mint bölcs vadász gyenge vadat,
elbocsátott, de nem felejtett:
szabadon sem vagyok szabad.

Ily vadra, régi hercegeknek
szokásuk volt, mondják, jelet,
aranyos nyakörvet verettek,
hogy mindég ráismerjenek.
Igy hordom én is titkos örvét
annak aki e rengeteg
ölében elfogott, de önkényt
újból elveszni engedett.

Azóta bolygok a viharban
vadmódra - de az ő jele,
erejének bélyege rajtam
hogy ne nyughassam nélküle
s mint szélcibált bogáncs amelyen
a szivárvány lába pihen,
illattal tellik: úgy betelljen
sóvárgással bogáncs-szivem.

Nem hiszek az Elrendelésben,
mert szabad vagyok: oly szabad,
mint a bolond bogáncs a szélben
vagy vad bozót között a vad.
»Vezessen Hozzád a szabadság!«
így kérem olykor aki vár,
mert nem annak kell az imádság,
ki Istent megtalálta már.

INTELEM VEZEKLÉSRE

Mivel e földön jónak lenni oly nehéz -
erényeid elhagynak, mint az ifjuság,
de bűneid utánadjönnek, mint a hű kutyák
s ha netán elfáradva az úton leülsz,
mind köribéd telepszik és arcodba néz
nyugodtan, mintha mondanák: »Nem menekülsz!« -
s ha néha egyet bottal elkergetsz és messzeversz,
kicsit hátrábbhúzódik, és ha nem figyelsz,
megint előjön, kezed nyalja, s mintha már
lelked belső helyein és zugaiban

kotorna nyelve ragadósan, sikosan,
és érzed már hogy többé nem kergetheted
s nem verheted hacsak magadat nem vered -
verd! verd! ezer bűn nyelve lobog benned mint a tűz
és lelked már nem is egyéb mint ez a tűz:
te csak a bűnök teste vagy, mely lábon jár
s viszi és rejti mint legmélyebb lényegét
s önbelsejét, az önzést és rossz vágyakat,
mint a bélpoklos poklát mely benne rohad
és őt is elrohasztja - viszi mint az örület
vak égését, ezt a sivár belső tüzet
amelyben minden bölcs erő és fiatal
erény úgy illan el, mint tűzben az olaj,
légbe leng fel és híg egek felé enyész -
mivel e földön jónak lenni oly nehéz!

ŐSZ ÉS TAVASZ KÖZÖTT

Elzengett az őszi boros ének.
Megfülledt már hűse a pincének.
Szél s víz csap a csupasz szőlőtőre.
Ludbörzik az agyagos domb bőre,
elomlik és puha sárrá rohad,
mint mezitlen teste egy halottnak.

Este van már, sietnek az esték
álnokul mint a tolvaj öregség
mely lábhegyen közeledik, halkan,
míg egyszercsak ugrik egyet, s itt van!
Nem tudjuk már magunkat megcsalni:
óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Leesett a hó a silány földre,
talán csak hogy csúfságát befödje.
Most oly fehér mint szobánkban este
fekhelyünk, ha készen vár megvetve,
puha dunnánk, makulátlan párnánk:
s mintha a saját ágyunkon járnánk,
mint a pajkos gyerekek, ha még nem
akaródzik lefeküdni szépen,
sétálnak az ágy tetején, ringva,
mig jó anyjuk egyszer meg nem unja
s rájuk nem zeng: »Paplan alá! Hajjcsi!«
Óh jaj meg kell halni, meg kell halni!

Már az év, mint homokóra, fordul:
elfogy az ó, most kezd fogyni az új,
s mint unt homokját a homokóra,
hagyja gondját az ó év az ujra.
Mennyi munka maradt végezetlen!
S a gyönyörök fája megszedetlen...

Türelmetlen ver a szivünk strázsát,
mint az őr ha tudja már váltását.
Idegesen nyitunk száz fiókot.
Bucsuizzel izgatnak a csókok.
Öreg öröm, nem tud vigasztalni:
óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Olvad a hó, tavasz akar lenni.
Mit tudom én, mi szeretnék lenni!
Pehely vagyok, olvadok a hóval,
mely elfoly mint könny, elszáll mint sóhaj.
Mire a madarak visszatérnek,
szikkad a föld, hire sincs a télnek...

Csak az én telem nem ily mulandó.
Csak az én halálom nem halandó.
Akit egyszer én eleresztettem,
az a madár vissza sohse reppen.
Lombom, ami lehullt, sohse hajt ki...
Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

Barátaim egyenkint elhagytak,
akikkel jót tettem, megtagadtak;
akiket szerettem, nem szeretnek,
akikért ragyogtam, eltemetnek.
Ami betűt ágam irt a porba,
a tavasz sárvize elsodorja.

Száradt tőke, unt tavalyi vendég:
nekem már a tavasz is ellenség!
Csak te borulsz rám, asszonyi jószág,
mint a letört karóra a rózsák,
rémült szemem csókkal eltakarni...
Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni!

BALÁZSOLÁS

Szépen könyörgök, segíts rajtam, szent Balázs!
Gyermekkoromban két fehér
gyertyát tettem keresztbe gyenge nyakamon
s úgy néztem a gyertyák közül,
mint két ág közt kinéző ijedt őzike.
Tél közepén, Balázs-napon
szemem pislogva csüggött az öreg papon,
aki hozzád imádkozott
fölelmhajolva, ahogy ott térdeltem az
oltár előtt, kegyes szokás
szerint, s diákul dűnnyögve, amit sem én
s ő se jól értett. De azért
te meghallgattad és megóvtad gyermeki
életem a fojtogató

torokgyíktól, s a veszedelmes mondulák
lobjaitól, hogy fölnövéen
félszáz évet megérjek, háladatlanul,
nem is gondolva tereád.
Óh ne bánd csúf gondatlanságom, védj ma is,
segíts, Sebasta püspöke!
Lásd, így élünk mi, gyermekmódra, balgatag,
hátra se nézünk, elfutunk
a zajló úton, eleresztve kezetek,
magasabb szellemek - de ti
csak mosolyogtok, okos felnőttek gyanánt.
Nem sért ha semmibe veszünk
s aztán a bajban újra visszaszaladunk
hozzátok, mint hozzád ma én
reszkető szívvel... Mosolyogj rajtam, Balázs!
ki mint a szepegő kamasz,
térdeplek itt együgyű oltárod kövén -
mosolyogj rajtam, csak segíts!
Mert orv betegség öldös íme engemet
és fojtogatja torkomat,
gégém szűkül, levegőm egyre fogy, tüdőm
zihál, s mint aki hegyre hág,
mind nehezebben kúszva, vagy terhet cipel,
kifulva, akként élek én
örökös lihegésben. S már az orvosok
kése fenyeget, rossz nyakam
fölvágni, melyet hajdan olyan megadón
hajtottam gyertyáid közé,
mintha sejtettem volna már... Segíts, Balázs!
Hisz a te szent gégédet is
kések nyiszálták, mikor a gonosz pogány
kivégzett: tudhatod mi az!
Te ismered a penge élet, vér ízét,
a megfeszített percekét,
a szakadt légcső görcseit, s a fulladás
csatáját és rémületét.
Segíts! Te már mindent tudsz, túl vagy mindenén,
okos felnőtt! Te jól tudod,
mennyi kint bír az ember, mennyit nem sokall
még az Isten jósága sem,
s mit ér az élet... S talán azt is, hogy nem is
olyan nagy dolog a halál.